

ליקוטי מוהר"ן

פרשת בלק

עם ביאורים

מהדורת ביקורת

לתגובות והערות

025080.B@GMAIL.COM

ליקוטי מוהר"ן

לו - בְּקָרֵב עָלַי מִרְעִים

התורה מיוסדת על הפסוק (תהלים כז) 'בְּקָרֵב עָלַי מִרְעִים
לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי צָרִי וְאֵיבִי לִי הֵמָּה כָּשְׁלוֹ וְנַפְלוֹ'
[וְכוֹ']^א, ובסוף המאמר יבואר הפסוק ע"פ המאמר:

רביה"ק מבאר כיצד זוכים להמשיך את הפנים של התורה שהם
פנימיות וסודות התורה, וכיצד להמשיך התגלות חדשה בעבודת ה'.

א וְזֶהוּ כָּלֵל, כִּי כָּל נַפֶּשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא מְשֻׁרֵשׁ
[-השורש שלו הוא א^א] בְּשִׁבְעִים נַפְשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב,
שהם שורשים כלליים לכל נפשות ישראל שיצאו מהם^ב.
וְשִׁבְעִים נַפְשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב, מְשֻׁרָשִׁים [-השורש
שלהם הוא א^א] בְּשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרַת י [שבעים

הערות

א. ע"פ ליקוטי"ה (הלי' פסח הלי' ה).

ב. שער הגלגולים (הקדמה לא): דע, כי כל הנשמות כלולות באדם הראשון, ובו נחלקים
לשרשים רבים, וזה עניינם, בתחלה הם נחלקים לג' אבות, ואח"כ ל"ב שבטים, ואח"כ
לע' נפש, ואח"כ מתחלקים עוד, עד ששים רבוא שרשים קטנים, ומהם נכללת נשמת
אדם הראשון.

ג. יקרא דשבתא.

ד. בשבעים פנים של תורה. שהם נמשכים משבעת הספירות [הנקראים מידות] חג"ת

אופנים שמגלים את פנימיות התורה^ה]. וכל זה בצד הקדושה, 'וְזֶה לְעֵמֶת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹקִים' (קהלת ז, יד), שְׁפַנְגֵּד שְׁבַעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בַּיִת יַעֲקֹב, הֵם שְׁבַעִים י

הערות

נהי"ם, שכלולים כל אחד מעשר הספירות, ומהם נמשכים השבעים פנים של תורה (ליקו"ה הל' נדרים הל' ה, ט. הל' קידושין הל' ב, ב).

ה. שם. ועיין ביאורו"ל ח"ב סי עא (אות ט): השבעים פנים הנמצאים בהפנימיות והנסתר שבתורה [שזה עיקר הנועם שבה כנודע], אשר כל אלה השבעים פנים, מכוונים ונמצאים בהעין נפש שבתולדות יעקב המוב"פ. ושזה כל הכרח ההולדה וכו', כי כל אשר יפרו וירבו ויתחלקו השבעים נפש בקבלת השבעים פנים הנ"ל ליותר חלקים, נמצא כמו כן יותר יכולת לינק ולקבל ולהרגיש נועם המוחין.

ו. שכנגד שבעים נפש של בית יעקב, הם שבעים לשון. כמבואר ברש"י על פסוק (דברים לב, ח) 'יצב גבולות עמים למספר בני ישראל', ופירש רש"י [והוא מהמדרש שם]: בשביל מספר בני ישראל שעתידיים לצאת מבני שם ולמספר שבעים נפש של בני ישראל שירדו למצרים הציב גבולות עמים שבעים לשון. ע"כ.

ובזוהר (שמות ה): רבי חייא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, אמר ליה מה חמת אורייתא לממני בנוי דיעקב דאינון תריסר בקדמיתא, ולבתר כן שבעים, דכתיב (בראשית מו, כז) 'כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים', ומאי טעמא שבעים ולא יתיר, אמר ליה לקביל שבעין אומין דאינון בעלמא, ואינון הוו אומה יחידאה לקביל כלהון. ותו אמר ליה, תא חזי, קלדיטיין דנהרין, ענפין יתבין במטלניהון, ממנן על שבעין עממין, נפקין מתריסר גליפין קטורין, דאסתחרן במטלניהון, למתקלן לארבע רוחי עלמא, הדא הוא דכתיב (דברים לב, ח) 'יצב גבולות עמים למספר בני ישראל'. והיינו דכתיב (זכריה ב, ו) 'כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם', לאחזאה דאינון קיימין בגין ישראל, בארבע לא נאמר, אלא כארבע, כמה דאי אפשר לעלמא בלא ארבע רוחות, כך אי אפשר לעלמא בלא ישראל. ע"כ.

וע"ע שם (משפטים כגג): ע', נהירו דע' ענפין, דאתזנו מהאי רוחא דנפיק מן פומא, כדין ע' שמהן דקב"ה, לקבלהון בארעא 'כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים' (בראשית מו, כז), דהא יעקב אילנא בארעא, ואינון ע' נפש, ע' ענפין. ע"כ.

לְשׁוֹן י של שבעים האומות, והם כנגד השבעים נפשות של יעקב, שְׁפָל לְשׁוֹן וְלְשׁוֹן יֵשׁ לָהּ מִדָּה רָעָה בְּפָנָי עֲצָמָה, שהיא מושרשת בה^ה, מֵה שְׂאִין בְּחִבְרֹתָהּ, וּמַחֲמַת הַמְדוֹת הָאֱלוֹהִים מְרַחֲקִים מִשְׁבְּעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה.

הערות

וראה רקאנאטי (פר' בהעלותך ע"פ 'אספה לי שבעים איש'): כתב הרב הגדול ז"ל (הרמב"ן) כבר הזכירו רז"ל כי שבעים אומות הם בשבעים לשון, ויש לכל אחת ואחת מזל ברקיע ושר למעלה, כענין הנאמר בדניאל (דניאל י, יג) 'שר מלכות פרס', וכתוב אצל מלכי יון (שם, כ) 'והנה שר יון בא', והוא שנאמר (ישעיה כד, כא) 'יפקוד ה' על צבא המרום במרום'. ואמרו כי פרי החג ירמזו להם. ובפירקי ר' אליעזר אמר הקב"ה לע' מלאכים הסובבים כסא כבודו, בואו ונבלבל לשונם. ולכן היה המספר ביורדי מצרים שבעים. וצוה במספר הזה בשופטי ישראל, כי המספר הזה יכלול כל הדעות, בהיותו כולל כל הכוחות, ולא יפלא מהם כל דבר. וכן במתן תורה 'ושבעים מזקני ישראל', כי ראוי במספר הזה שתשרה בהם שכינה, באשר הוא כמחנה עליון, כי ישראל צבאות ה' בארץ, כמו שנעשה ארון וכפורת והמשכן בדמות המשמשין במרום, ונעשו הדגלים כדמיון המרכבה שראה יחזקאל להשרות שכינה עליהם בארץ כאשר היתה השכינה בשמים. והנה משה על גבי שבעים הזקנים, רמז לישראל שהוא גוי אחד בארץ, וקבלו רז"ל כי כל סנהדרי גדולה היושבת בבית ה' במקום אשר יבחר לשכנו כן יהיה מניינם שבעים, והנשיא על גבן כמשה רבינו ע"ה.

ז. עיין זוהר ויקרא (דף כ.): ומתמן הוו ידעין סנהדרין שבעין לשון, דאינון שבעין פנים לתורה, דאית שבעים לשון מסטרא דמלכות הרשעה וכו', כלא בפרודא, הדא הוא דכתיב (בראשית י, ה) 'ועי"ש פסוק לב) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם, כלהו שבעים לשון בפרודא דא מן דא. אבל באורייתא שבעים פנים לתורה, בלשון חד, ודא יסוד, ו' הלכה חדא, חכמה זעירא, מלכות, שבה שבעין לשון, כחושבן סוד מן יסוד, ויסוד איהו לשון הקודש.

ח. ליקו"ה הלי' פסח הלי' ה, א.

כל מדה רעה היא כמחיצה והבדל בפני השבעים פנים של התורה, ומשום שהאומות מושרשים במדות הרעות, הרי הם מפסיקות בפניהם לחלוטין את שבעים הפנים של התורה.

וּכְשֶׁהֲנַפֵּשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב בָּאָה בַּגְּלוּת¹ תַּחַת יַד
שְׁבַעִים לְשׁוֹנוֹת, וּגְלוּת הַנֶּפֶשׁ הֵינּוּ שֶׁהִיא נּוֹפֶלֶת
בְּמִדּוֹתֵיהֶם הָרָעִים, אֲזִי הַנֶּפֶשׁ הִיא רָאֲמַת [-צוּעֶקֶת]
שְׁבַעִין קָלִיין, פִּיּוֹלְדַת, שְׁקוּדַם הַלְדָּה הִיא צוּעֶקֶת
שְׁבַעִין^ט קָלִיין^י (זהר פינחס רמט:), פְּנֹדַד שְׁבַעִין תִּבִּין

הערות

ט. כיוולדת, שקודם הולדה היא צועקת שבעין קליין. כנגד השבעים אנפין חשוכין שהם כנגד העי"ן פנים הנ"ל והם רוצים חס ושלום למנע ולעכב התגלות הדעת והולדה וצריכין כנגדם לצעוק עי"ן קליין לשברם ולהכניעם. ואז נולד האדם בחינת דעת בחינת תורה בחינת שבעים אנפין נהירין כנ"ל. ליקו"ה (הל' גניבה הל' ב, ג).

י. שבעין קליין כנגד שבעין תיבין שבמזמור יענך. עיין תיקוני זהר (דף טז:): ואתקיים קרא ביה (ישעיה ס"ו) 'בטרם תחיל ילדה', ושבעין תיבין דמזמור יענך ה' ביום צרה אינון לקבל שבעים שרים, דאינון צירים וחבלים דשכינתא עלאה ותתאה. ע"כ. ובזהר (ח"ג סח:): ומאינון קליין דיהיבת, דאינון שבעין, לקבל שבעין תיבין דיענך י"י ביום צרה, אתפתחת רחמה, דאיהי ב'. ע"כ. וע"ע בשער הכוונות (על אשרי ובא לציון): והנה במזמור הזה של יענך ה' ביום צרה הוא זמן צעקת היולדת דראמת שבעין קליין כנו'

עיונים

1. וכשהנפש של בית יעקב באה בגלות. כאן רביה"ק מדבר בעיקר על הנפש, ורק לקמן רביה"ק מדבר על חלק הנשמה. ולכאורה נראה שעיקר הגלות הוא מתגבר על חלק הנפש [וכן משמע ביקרא דשבתא], שהיא החלק הנמוך יותר באדם, כי על הנשמה אין התגברות כ"כ, והיא כביכול לא באה בגלות, אבל מאידך על ידי שהנפש באה בנסיון ומתגברת על ידי זה זוכים להוליד את הנשמות החדשות כמבואר לקמן. וע"ע בשער הכוונות המובא לקמן בהערה על ענין הע' קליין, עיי"ש שמבואר שם שצריך בעיקר להמשיך את חלק הנשמה על ידי הע' קליין.

שְׁבַמְזֹמֹר יַעֲנֶנְךָ, שְׁבִלָא זֶה אֵי אַפְשָׁר לָהּ לֵילֵד:
 וְזֶהוּ כְּלָל, שְׁכָל נַפֶּשׁ מִיִּשְׂרָאֵל קֹדֶם שְׁיֵשׁ לָהּ
 הַתְּגִלּוֹת [-גילוי חדש] בְּתוֹרָה וּבַעֲבוּדָה^כ, אַזֵּי לַפְּנֵי

 הערות

והם כמנין ע' תיבין שבזה המזמור ואז ניתן בעובר ההוא חלק הנשמה כי בנפילת אפים ניתן בו כח הנפש ובאשרי כח הרוח וביענך כח הנשמה כנ"ל.

כ. התגלות בתורה ועבודה. 'כי עיקר שורש כל התורה הוא האמונה הקדושה - שעל ידי זה יודעין ממנו יתברך כמו שכתוב (הושע ב, כב) וארשתיך לי באמונה וידעת את ה' וכמו שכתוב (תהלים קיט, פו) כל מצותיך אמונה, כי עיקר הבריאה היתה רק בגין דישתמודעין ליה, אבל זה ידוע שה' יתברך מרומם ומנשא ונעלה מאד מאד מתפיסת דעתנו, בפרט שאנו מלובשים בחומר בגוף עכור כזה שיש בו אחיזה מחטא אדם הראשון וממה שלא נולד בקדושה, מכל שכן מה שקלקל בעצמו, אך אף על פי כן ה' יתברך מרחם עלינו למענו ומאיר לכל אחד בדעתו בכח הצדיקי אמת שיאיר בו אמתת האמונה הקדושה - שיאחז את עצמו בה' יתברך ובתורתו הקדושה אשר היא חיינו לנצח, אבל האור היורד מלמעלה הוא גבוה מאד והוא אור פשוט וצריך כל אחד לציירו כפי תפיסת המוחין שלו, אבל לאו כל אדם זוכה לזה לצייר האור לטובה כי רובם אין כלי המוחין שלהם מתוקנים כראוי, על כן חמל עלינו ה' יתברך ונתן לנו את התורה הקדושה רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה ומצוות דרבנן - שכולם הם בחינת ציורים קדושים לצייר האור לברכה'.

אבל עדין 'בענין עבודת ה' עצמו יש בענין זה הרבה לדבר, כי בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, ואם יתגבר שיהיה לו רצונות וכסופין חזקים יותר לה' יתברך יוליכו אותו בדרך טוב וקדוש ביותר, והכל כפי ציור האור הנ"ל כפי תפיסת המוחין שלו. על כן באמת צריכין לצעוק ולזעוק הרבה לה' יתברך שיוליככהו בדרך הישר והאמת תמיד אולי אולי יזכה להתקרב לה' יתברך כראוי וכו'. כי צריכין לזכות גדול וישועה ורחמים גדולים והשתדלות ויגיעה גדולה כל ימי חייו שיזכה לילך בכל עת בדרך הקודש באמת לאמתו ולא יטה לימין ולשמאל באופן שיזכה להגיע למה שצריך איש הישראלי להגיע במספר ימי חיי הבלו - שלא יטעה את עצמו חס ושלום באיזה דבר על ידי ציור האור הנ"ל על ידי קלקול הכלים חס ושלום וכו', 'כי מחמת ענין הנ"ל שמלמעלה אינו יורד כי אם אור פשוט - שזהו בחינת מפי עליון לא תצא הרעות והטוב

זֶה מְנַסִּין אוֹתָהּ בְּנִסְיוֹנוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה וּמְצַרְפִּים
 [-וּמְנַקִּים] אֶת הַנֶּפֶשׁ² בְּגָלוֹת שֶׁל שְׁבַעִים לְשׁוֹן^ל,
 הֵינּוּ בְּתַאוּתֵיהֶן שֶׁהֵם מִיְדוּתֵיהֶם הִרְעוּת. וְכִשְׁהִיא
 בָּאָה בְּמִדּוּתֵיהֶן בְּגָלוֹת, אַזִּי הִיא רְאֵמַת^מ שְׁבַעִין^י

הערות

כנ"ל וצריך כל אחד לצייר האור כפי תפיסת המוחין שלו - שזהו בחינת זכה נעשית לו סם חיים לא זכה וכו' - על כן בודאי מי שרוצה לחוס על נפשו שלא יאבד את עולמו חס ושלוש צריך לחפש ולחקור מאד אחר האמת כדי לשוב אל ה' באמת, כי אולי מטעה אותו דעתו באיזה דרך מחמת שלא זכה לצייר האור כראוי מחמת שהכלים שלו אינם בשלמות מחמת פגם הברית וכנ"ל.

ועיקר התיקון לכל זה וכו' הוא צעקה ותפלה ושיחה והתבודדות בינו לבין קונו - שצריכין לצעוק הרבה לה' יתברך במסירת נפש עד שכמעט תצא נפשו, כמו שאמרו רז"ל (תענית ח.) אין תפלתו של אדם נשמעת אלא אם כן משים נפשו בכפו ולמדו מפסוק זה (וכמובא זה בשיחותיו הקדושים בסיפורי חיי"מ ובסי' צט תנינא). ליקו"ה (הל' יי"ג הל' ד).

ל. בגלות של שבעים לשון. וידוע כי כלל המדות הם שבעה מדות וכל אחת כלולה מעשרה. ועל כן קודם שזוכין לטהר כל המדות מאחיזת הרע שבהם שהם בחינת המדות רעות של הע' עכו"ם, צריכין לצעוק שבעים קולות. יקרא דשבתא.

מ. אזי היא ראמת שבעין קלין. היינו שהיא צריכה לצעוק ע' קלין כדי שתוכל לצאת מגלות המדות הרעות, ולזכות להתגלות התורה. וכמבואר לקמן בכת"י רביה"ק שצריך לצעוק ע' קלין.

נ. אזי היא ראמת שבעין קלין. כי עיקר תיקון הברית הוא על ידי צעקה הרבה לה' יתברך, שצריכין לצעוק שבעין קלין לפחות, ובאלו שבעין קלין כלולים קולות וצעקות ותפלות ותחנונים הרבה לאין מספר - כי צריכין להתפלל על זה כל ימי חייו, כי השבעין קלין הם כנגד השבעים פנים לתורה שצריך כל אחד מישראל לזכות להם, וכל

עיונים

2. ומצרפים את הנפש. הוא גם מלשון ניקוי הנפש מכל אחיזת הרע, וגם מלשון צירוף ויצירת ובניית כלי, שכל הגלות היא בשביל בניית הכלים שהנפש תהיה כלי ראוי לקבלת האור שנשפע מלמעלה, כמבואר לקמן בסוף התורה.

קְלִיִן³, כמו היולדת קודם הלידה, פִּי הַתְּגָלוֹת חֲדָשָׁה בתורה ובעבודת ה' היא בְּחִינַת לֵדָה, פִּי קֶדֶם הַתְּגָלוֹת שֶׁל תּוֹרָה, אֲזֵי הַתּוֹרָה הִיא בְּבְחִינַת עֶבֶר, שֶׁהַתּוֹרָה [שצריכה להתגלות] הִיא [עדיין] נֶעְלָם מִמֶּנּוּ,

הערות

אחד יכול להבין בנפשו כמה הוא רחוק עדיין מפילו אחד של התורה הקדושה, מכל שכן מכולם, ועל כן אפילו אם לא פגם הרבה ואפילו אם כבר צעק הרבה לה' יתברך ועשה מצוות הרבה ולמד תורה הרבה, אף על פי כן מאחר שרואה שעדיין לא השיג אפילו חלק אחד מאלף ורובה מפנים אחד לתורה, כמה וכמה הוא צריך עדיין לצעוק לה' יתברך כל ימי חייו. וכבר ידוע שאסור ליאש עצמו מן הצעקה לעולם, כי אפילו אם פגם הרבה מאד מאד, ואפילו אם עדיין הוא כמו שהוא, אם לא יתיאש את עצמו מן הצעקה ומתפלה ותחנונים יכול לזכות לפנים לתורה באמת ואפילו לכל השבעים פנים, כי ה' יתברך טוב לכל ויותר ממה שהעגל רוצה לינוק וכו', כי הוא יתברך חפץ חסד ורוצה יותר להשפיע לנו כל טוב - להאיר לנו כל השבעים פנים לתורה, רק שצריכין אתערותא דלתתא. והעיקר לצעוק הרבה לה' יתברך עד שיעלו כלליות קולות צעקותיו לבחינת שבעין קלין באמת עד שיזכה לשבר באמת הרע של

עיונים

3. אזי היא ראמת שבעין קלין. לכאורה ענין הצעקה הוא כי על חדי הצעקה זוכים לעלות למקום של ציור האור ולהמשיכו משם לטובה ולברכה שכך זוכים לשבר את כח הע' אומות.

וכמבואר בליקו"ה (הל' י"ג הל' ד, כג): כי זעקה מועלת תמיד, כי צריך לשוב מהחשך והצלמות ומבית אסוריו לאסר ולקשר עצמו בקשר אמיץ לה' לבדו לשוב למקור האחדות, לחזר ולהמשיך האור משם ולצירו לטובה כנ"ל. ע"כ. ושם בוף ההלכה: כי עיקר ציור האור בבחינת לב שהוא בבחינת בינה - לבא, ששם עיקר ציור האור שהוא בחינת צירי, כי הלב מרכבה לבינה ששם הויה בנקוד צירי כידוע. ע"כ.

ומכל זה מובן שעיקר העבודה כאן בתורה היא לעלות למקום ציור האור ולהמשיכו משם לטובה, וזה הן על ידי הצעקה, והן על ידי האמונה הק' בהשי"ת ובצדיקיו האמיתיים, שזו פנימיות העצה של קראית שמע וברוך שם לקמן. וכמבואר בליקו"ה (שם ובהל' ק"ש הל' ד).

כמו העיבור שהוא נעלם 'פַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן' הַמְּלֵאָה⁴ (קהלת יא, ה), והגלות היא בבחינת הסתרה כמו העיבור שמוסתר ונעלם, בְּבִחִינַת הנאמר (דברים לא) 'וְאֵנֹכִי הִסְתֵּר אֶסְתִּיר'⁵ פְּנֵי [שהם בחינת הפנים של התורה הנ"ל]

הערות

השבעים עכו"ם, שעיקרם הוא תאוה הנ"ל, שעל ידי זה יזכה לשבעים פנים לתורה כנ"ל, כי השבעים פנים הם בחינת שבעים שנים שהם כלל ימי חיי האדם, וכנגד זה הם השבעין קלין הנ"ל, על כן צריכין לצעוק השבעין קלין כל ימי חייו שכלולים בשבעים שנה שהם בחינת שבעים פנים וכנ"ל. ליקו"ה (הלי י"ג הל' ד, יט).

ס. ז"ל הפסוק: פֶּאֶשֶׁר אֵינְךָ יוֹדֵעַ מֵהַדֶּרֶךְ הַרוּחַ פַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה כָּכָה לֹא תִדַע אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־הַכֹּל.

ופירש רש"י: כאשר אינך יודע - הרי זה מקרא מסורס נדרש מסופו לראשו כאשר אינך יודע עצמים בבטן המלאה דברים הנסגרים והנעצמים בבטן המלאה ואף על פי שפולטת לחוץ אינך יודע מה בבטנה, כך אינך יודע דרך הרוח כלומר ידיעות שתי אלה שוות: ככה לא תדע - אף גזירותיו של מקום לעניין עניות ועשירות כך עלומות הם ממך ולא תמנע מן החסד לדאג שמא אחסר מנכסי ואעני, לא אעסוק בתורה ואתבטל ממלאכתי ואעני לא אשא אשה ויהי לי בנים ואצטרך להוציא עליהם.

עיונים

4. 'כעצמים בבטן המלאה'. עיין בהערות את לשון הפסוק שמדבר שם גם מהרוח, וגם מהלידה. והנה הובא בהערה לעיל שרביה"ק מדבר כאן בעיקר מבחינת הנפש, ולקמן רביה"ק אומר שע"י התגלות התורה ממשיכים נשמה חדשה, עיי"ש מה שהתבאר כי הנפש היא באה בעיקר בגלות בשביל להמשיך את הנשמה [המובא לקמן] שעל ידה בא ההולדה.

ורביה"ק מזכיר לקמן גם את ענין הרוחין חדתין, ולכאורה י"ל שהנשמה ממשיכה את הכח לנפש ע"י הרוח שהיא הבחינה שביניהם, וזו העבודה כאן של הצעקה [שהיא שייכת יותר לכח הרוח], שעל ידה נמשך אור הנשמה שעל ידהזוכין להולדה כראוי.

5. ואנכי הסתיר אסתיר. ז"ל הפסוק: וְאֵנֹכִי הִסְתֵּר אֶסְתִּיר פְּנֵי בְּיֹם הַהוּא עַל כָּל־הַרְעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָנָה אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

וי"ל שכפי המבואר לקמן בכת"י רביה"ק שע"י קלקול היסוד נתקלקל האמונה ח"ו,

בַּיּוֹם הַהוּא, הֵינּוּ בַּגָּלוּת בַּמְדוּת הַרְעוּת שֶׁל
שְׁבָעִים לְשׁוֹן.

כִּי כִּמוּ שֶׁבְּכָל הַבְּרִיאָה הַקְּלִפָּה קֹדְמָה לְפָרִי שֶׁ שְׁנוּצָר
וּמִתְחַדֵּשׁ, וּמִי שְׁרוּצָה לְאָכֹל הַפְּרִי, צָרִיךְ לְשַׁבֵּר
מִקֹּדֶם הַקְּלִפָּה, לְכֵן קֹדֶם הַהִתְגַּלּוּת הַחֲדָשָׁה שֶׁל

הַעֲרוֹת

ע. הַקְּלִיפָּה קֹדְמָה לְפָרִי. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּרָא כָּל הַדְּבָרִים בְּבַחֲיִנַת קְלִיפָּה וּפְרִי וְהַקְּלִיפָּה
הִיא מִקּוֹם הַפְּרִי, כִּי כָּל הַפִּירוֹת וְהַתְּבוּאוֹת מִקּוֹמָם בְּהַקְּלִיפּוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם הַפְּסוּלָה
כְּנִרְאָה בַּחוּשׁ וְכִנְ"ל. וְזֶה מַחֲמַת הַסִּיגִים וְהַפְּסוּלָה שֶׁל מַלְכִּין קֹדְמַיִן וְכו' שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵהַדִּין
שֶׁל תַּחֲלַת הַצְּמִצּוֹם שֶׁהוּא עֵיקַר הַמִּקּוֹם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כִּי כִּשְׁעֵלָה בְּרִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבְרָא
אֶת הָעוֹלָם לֹא הָיָה מִקּוֹם לְבְרִיאָה, וְצִמְצָם הָאוֹר לְצַדִּדִּין שֶׁהוּא שׁוֹרֵשׁ הַדִּין, וְעַל יְדֵי
זֶה נִתְהוּוּ מִקּוֹם לְבְרִיאָה וְלִשְׁם הַמְּשִׁיךְ אֹר הָאֵין סוּף בְּדֶרֶךְ קו, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְהוּוּ כָּל
הָעוֹלָמוֹת וְכו', כִּמְבוּאָר כָּל זֶה בְּעֵץ חַיִּים בְּתַחֲלָתוֹ, וּמִבְּאֵר דְּבַרְיֵינוּ כִּמָּה פְּעָמִים. נִמְצָא
שֶׁקֹּדֶם הַתְּהוּוֹת הַבְּרִיאָה, וְכִמוּ כֵן בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם קֹדֶם שְׁבָאִין לְעוֹלָם, יֵשׁ בַּחֲיָנָה
זֹאת שֶׁהִכְרַח שִׁיחִיָּה אִיזָה בַּחֲיִנַת צְמִצּוֹם קֹדֶם שֶׁנִּמְשַׁךְ הָאוֹר וְהַחַיּוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הַדְּבַר,
שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא נִבְרָא וְיוֹצֵא לְעוֹלָם.

וּמַחֲמַת שֶׁהַצְּמִצּוֹם הוּא שׁוֹרֵשׁ הַדִּין שֶׁמִּשָּׁם עֵיקַר אַחֲזִיזַת הַסְּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִיפּוֹת, וְעַל
כֵּן הִיא צָרִיךְ אֶדָם הָרֵאשׁוֹן לְבַרֵּר הַכָּל עַל יְדֵי תַּפְלָתוֹ, וְהוּא פָּגַם בְּזֶה עַל יְדֵי חֲטָא עֵץ
הַדַּעַת טוֹב וְרַע, מֵאֵז נִתְקַלְלָה הָאֲדָמָה וּנְגוּר עֲלֵיו 'וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה, בּוֹזַעַת אַפְךָ
תֹּאכַל לֶחֶם', דֵּהֵינּוּ שֶׁכָּל הַדְּבָרִים יֵצְאוּ מִלּוּבָשִׁים בְּפְסוּלָה וְקְלִיפּוֹת, וְהַקְּלִפָּה קֹדְמָה
לְפָרִי תְּמִיד, וְזֶה כָּל עֲבוֹדָתָנוּ כָּל יְמֵינוּ לְבַרֵּר כָּל הַדְּבָרִים מֵהַקְּלִיפּוֹת וְהַפְּסוּלָה שֶׁקֹּדְמוּ
לָהֶם. וּמַחֲמַת שֶׁהַקְּלִיפָּה נִתְאַחֲזָה בַּהַפְּרִי מֵאֵד וְקֹדְמָה לָהּ, עַל כֵּן בְּאִמַּת קֶשֶׁה הַבְּרוּר
מֵאֵד, וּמַחֲמַת זֶה רַבִּים נִכְשָׁלִים בְּזֶה הָעוֹלָם וְנוֹפְלִים לְמִקּוֹם שְׁנוּפְלִים רַחֲמָנָא לְצַלָּן, רַק
הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים גְּבוּרֵי כַח שֶׁהֵם מִתְּגַבְּרִים עַל יִצְרָם הֵם מְבַרְרִים הַכָּל וְכו'. לִיקוּ"ה
(ה' עֲרֵלָה ה' ד, יב).

עִיּוּנִים

וְכִמוּ כֵן כְּפִי הַמְּבוּאָר לְקַמֵּן שֶׁהַעֲצָה הִיא קְרִיאַת שְׁמַע וּבְרוּךְ שֵׁם וְכו', וְלִכֵּן הִסְתַּרְתָּ
עַל זֶה שֶׁח"ו פּוֹנִים לְאַלּוּהִים אַחֲרֵיהֶם.

התורה, שהיא כמו שנוצר פרי חדש, אזי מְכַרְח הַנֶּפֶשׁ
 לָבוֹא בַּגְּלוּת, הֵינּוּ בְּמִדּוֹתֵיהֶם שֶׁל הַשְּׁבָעִים אוֹמוֹת
 שֶׁהֵם כְּמוֹ הַקְּלִיפָה שֶׁל הַפְּרִי, פְּדֵי לְשֶׁפֶרֶם, וְלָבוֹא
 אַחֲרֵי־כֵן לְהַתְּגַלּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה:

כמו שכל לידה צריכה לשבעים קולות, שהם מכניעים את השבעים
 כוחות הרע, המתנגדים ללידת הולד כביכול, וכמו כן גם לידה
 והתגלות רוחנית צריכה לשבעים קולות וצעקות להשי"ת, בכדי
 להכניע את שבעים כוחות הרע, שהם הקליפה שקדמה לפרי שהוא
 ההתגלות החדשה בתורה.

וכפי המבואר לקמן (בסוף התורה) סיבת הקליפה שקדמה לפרי היא
 בכדי שהפרי יהיה כראוי, וכמו כן סיבת הסתרת הפנים וההתגלות
 החדשה שצריכה לבוא, היא בכדי שהנפש תהיה כלי קיבול ראוי
 להתגלות החדשה, כי אם היא לא תהיה כלי קיבול כראוי, אזי
 ההשפעה יכולה להפוך ח"ו לרע, ובכדי לצרף את הנפש היינו לעשותה
 כלי קיבול ראוי, צריכים לבוא בגלות ולשבר את הקליפה שקדמה
 לפרי, ועל ידי זה ניתן לקבל את ההשפעה לברכה. %

ב וְדַע שֶׁפְּלִלוֹת הַתְּאוּהָ שֶׁל שְׁבָעִים לְשׁוֹן שֶׁל
 מִדּוֹתֵיהֶן הָרַעוֹת הַלְלוּ [התאוה שכוללת את כל
 המידות הרעות שלהם], הִיא תְּאוֹת נְאוּף^פ. וְהוּא תְּקוּן

הערות

פ. שכללות התאוה של שבעים לשון של מדותיהן הרעות הללו, היא תאות נאוף. שכל
 האומות מושרשים ומשוקעים בזאת התאוה. ליקו"ה (הל' פסח הל' ה).

הַכִּלְיָי, שְׁמֵי שְׁמַשְׁבַּר הַתְּאֻוָּה הַזֹּאת, אֲזֵי בְּקֵל יְכוּל לְשַׁבֵּר כָּל הַתְּאֻוֹת.

משום שהיא כוללת את כל התאוות, ולכן כשמתקנים ומשברים אותה, הרי זה בבחינה מסוימת כאילו שיברו את כל התאוות, ובקלות ניתן לשברם לגמרי.

כעת יבאר רביה"ק שגם משה רבינו ע"ה וגם יוסף הצדיק מחמת שהם היו צריכים להמשיך התגלות חדשה, ולכן הם היו צריכים להכניע את התאוה הכללית הנ"ל, שהיא עומדת כנגד התגלות הדעת.

וּבְשִׁבִיל זֶה, מִשֶּׁה רַבְּנוּ, לְפִי שֶׁהוּא כָּלֵל [-הכלליות] שֶׁל הַתְּגִלּוֹת וּגִילּוֹי הַתּוֹרָה⁶, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְדַעַת⁷,

הערות

צ. והוא תיקון הכללי. עיין זוהר (וישלה קעו): כל פיקודי אורייתא מתקשרן בנטירו דברית קדישא. ועיין שם (גם בדף קצ"ז): כל מאן דנטיר ברית קדישא כאלו קיים אורייתא קדישא כלא, דהא ברית שקיל ככל אורייתא [וכן בח"ג י"ג: ע"ח: וע"ש בדף רכ"ה: כיון דאתתקנת ברית אתקן כלא וכו' ועיין זוהר חדש פרשה חוקת]. פרפראות לחכמה.

ק. משה רבנו לפי שהוא כלל של התגלות התורה, שהוא בחינת דעת. עיין לקוטי תורה להאר"ז¹ (פר' שמות ע"פ וירא ה' כי סר): ולהשלים הענין דע כי כבר ידעת איך ארז"ל לא קם נביא בישראל כמשה אבל בא"ה קם ומנו בלעם כי משה ובלעם הם סוד הדעת זה בקדושה וזה בטומאה ותחלה נתערבו טו"ר ע"י חטא הבל ואח"כ נתקנו ויצא משה טוב לבדו וזהו ותרא אותו כי טוב ונפרד ממנו בלעם השקול כמשה בדעת של טומאה וזה שהי' מתפאר ויודע דעת עליון. אמנם בסוד דורו של משה נקרא דור דעה כי כולם מסוד הדעת. וכנגדם ער"ב ר"ב הם מסוד הדעת שבקליפה כי כ"ז הוא אותן ניצוצין של אדה"ר באותן ק"ל שנה כמ"ש במ"א, ועדיין לא היו מתוקנים ומשה היה רוצה להוציאם קודם זמנם ולתקנם תיכף ובשביל אלו היה הגלות של מצרים בסוד הדעת העליון כמבואר לעיל בסוד רד"ו שנה כי ישראל והע"ר כולם מסוד הדעת לכן תמצא כי ער"ב ר"ב גי' דעת.

פי התורה נקרא 'ראשית' י [-התחלת וגילוי] דעת' ז

(משלי א), ומשה שהוא בחינת דעת [כמבואר בדברי האר"י ז"ל (ליקוטי

הערות

גם עם זה תבין מ"ש פי' וילך הנך שוכב עם אבותיך וקם והנה הוא א' מן המקראות שאין להם הכרע פי' כי מלת וקם תוכל לחזור על שלפניו ועל שלאחריו והכל אמת והוא כי משה עצמו יקום אח"כ ויתגלגל בימים הללו בדרא בתראה בערב רב עצמו וזהו וקם העם הזה וזנה שהוא הע"ר וזהו אשר בא שמ"ה אותיות מש"ה כי משה יתגלגל בתוכם כמ"ש כי כולם בסוד דעת, אמנם סוד הגלגול הזה הוא סוד נעלם והענין כי אין לך דור שמשה אינו בתוכו להשלים הדור ההוא גם דור המדבר יחזור בדוריניו זה להתגלגל בדרא בתרא. ובזה תבין כי רוב אנשי דוריני נשותיהם מושלות עליהם לפי שהיו בזמן העגל ונתנו הנזמים לעגל והנשים לא רצו לכן הם מושלות עליהם נמצא כי בדור הזה הוא גלגול דור המדבר והע"ר ג"כ ומשה בתוך כולם.

ר. ז"ל הפסוק: 'יראת ה' ראשית דעת חכמה ומוסר אילים פזו. ופירש רש"י: יראת ה' ראשית דעת - היא תרומת עיקר הדעת, והיא תהיה לך הראשונה לדעת לפני חכמתך הקדם ליראה את יוצרך, והיא תתן בלבך לעשות בחכמה ובדעת, כי האילים אשר אינם יראים את ה' הם בוזים את החכמה ואת המוסר. ע"כ.

ועי' בתיקו"ז (תיקון טט, צט.) שפירש את ה'ראשית' על ענין הדעת, וכמבואר בפרדס רמונים שער ג פ"ח עיי"ש מה שמאריך בזה. וע"ע שם שער כג פ"י.

עיונים

6. משה רבנו, לפי שהוא כלל של התגלות התורה וכו' 'ראשית דעת'. י"ל שמשה רבנו ע"ה הוא כלל הגילויים של התורה הק', ועל ידו נמשכים כל הגילויים של התורה, שהתורה נקראת 'ראשית דעת', שהיא מגלה את הדעת בכל פעם בהתחלה חדשה, וע"י כח משה רבינו ע"ה על ידו נמשך הכח לגלות את הדעת גם עד היום [וכמבואר בליקו"ה הל' יי"ג הל' ד, יב]. וע"ע לק' בענין יוסף הצדיק שיתבאר שם בעז"ה.

7. ראשית דעת. הנה לשון הפסוק הוא 'יראת ה' ראשית דעת', ולכאורה פשוט לשון הפסוק הוא שהיראה היא הראשית, ורביה"ק רוצה לכאורה להביא ראיה שהדעת היא שייכת לראשית והתחלה. אך כפי המתבאר לקמן שעיקר הכנעת הטומאה היא על ידי המלכות דקדושה שהיא נקראת 'אשה יראת ה'', אם כן הפסוק הוא כמין חומר, שבאמת הדעת היא הראשית וההתחלה, אך ההתחלה למעשה היא על ידי היראה שהיא המלכות דקדושה.

תורה פר' שמות ע"פ וירא ה' כי סר), הוא כלל התגלות התורה. גם
 אִיתָא (ספר הקנה יב, רוקח סימן רצו, מגלה עמוקות אופן קיג) מֹשֶׁה רַבִּינוּ
 עוֹלָה בְּגִימְטְרִיא תְּרִי"ג ש, משום שְׁהוּא פְּלִלוֹת פֶּל
 הַתּוֹרָה שֶׁהַתְּגִלְתָּהּ וַיֵּצֵא לְתַרְי"ג מִצְוֹת. וּבְשָׁבִיל זֶה
 הָיָה צָרִיךְ לְפָרֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ מִכָּל וְכָל, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב
 שֶׁהַקַּב"ה אָמַר לְמֹשֶׁה רַבִּינוּ ע"ה אַחֲרֵי מֵתָן תּוֹרָה (דברים ה)
 וְאַתָּה פֹּה עֹמֵד עִמָּדִי וְלֹא יִחְזוֹר לְבִיתוֹ.

משה שהוא כלליות התגלות התורה היה צריך לפרוש לגמרי מהמידה
 שכוללת את כל המידות הרעות [שהיא תאות ניאוף], שהם כנגד
 התגלות התורה [שכן גם בהיתר ובמצוה גמורה, יש אחיזה ליצה"ר,
 ומשה רבינו היה צריך לפרוש גם מזה].

הערות

ש. משה רבינו עולה בגימטריא תרי"ג. כי האור היורד מלמעלה הוא גבוה מאד והוא
 אור פשוט וצריך כל אחד לציירו כפי תפיסת המוחין שלו, אבל לאו כל אדם זוכה לזה
 לצייר האור לטובה, כי רובם אין כלי המוחין שלהם מתוקנים כראוי {כמבואר במאמר
 לקמן}, על כן חמל עלינו ה' יתברך ונתן לנו את התורה הקדושה רמ"ח מצוות עשה
 ושס"ה לא תעשה ומצוות דרבנן - שכולם הם בחינת ציורים קדושים לצייר האור
 לברכה - והזהיר אותנו להשמר מכל העברות שהם כולם קלקולים ופגמים - שעל ידם
 מציירים האור להיפך חס ושלום, וזהו כלל כל התורה והמצוות, וכל כוונות המצוות
 וסודותיהם על פי קבלה כלולים בזה, כי יש כמה וכמה בחינות בענין ציור האור
 שלמעלה - לטובה או להיפך חס ושלום, שזהו כלל כל המדות וכל הספירות וכל
 השמות הקדושים שבהם תלויים כוונות כל המצוות שכולם כפי מה שצריכים לצייר
 האור לטובה כפי המצוה, וכן להיפך - בעברות חס ושלום. ובזה תלוי עיקר החיות
 של האדם ושל כל העולמות - כי הם חיינו, כי עיקר החיות על ידי האור העליון הבא
 מלמעלה כשזוכים לציירו לברכה, ואז מיוחד ומקושר האור בהכלים שעל ידי זה עיקר
 החיות כידוע, וכן להיפך חס ושלום. ליקו"ה (הל' י"ג הל' ד, יד).

ובכח משה רבינו שהוא הדעת, על ידו ובכוחו זכו שבעים הנפש של בית יעקב לצאת ממצרים שהיא הגלות הנ"ל שקדמה לפרי לקבלת התורה, ועל ידי הצעקות שעם ישראל צעקו במצרים, על ידי זה זכינו שהשי"ת שלח את משה שגאלנו, והמשיך לנו את התגלות התורה הק' ת.

וּבְלַעַם שֶׁהָיָה פִּנְגָד מִשֶּׁה בִּקְלָפָה, שבלעם היה בדעת דקליפה, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בבלעם (במדבר כד) 'וַיֹּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן'. גַּם אוֹתִיּוֹת בַּלַּעַם מְרַמְזִין שֶׁהוּא בִּקְלָפָה פִּנְגָד הַתּוֹרָה, פִּי ב' הִיא הַתְּחִלַּת הַתּוֹרָה שמתחילה ב'בראשית', וְל' הִיא סוֹף הַתּוֹרָה * שמסתיימת במלים 'לעיני כל ישראל, וְע' פִּנְגָד שְׁבַעִים פָּנִים לתורה, וּמ' פִּנְגָד אַרְבָּעִים יוֹם שְׁנַתְנָה תּוֹרָה ⁸, שבהם עלה

הערות

ת. ליקו"ה (הל' פסח הל' ה, א): וזה בחינת ויצעקו בני ישראל אל ה' וישמע ה' את קולנו וכו' (במדבר כ, טז) הנאמר בגלות מצרים שהיא בחינת גלות הנ"ל, הינו בחינת הקלין הנ"ל שצועקת הנפש כשהיא באה בגלות הנ"ל. ועיקר גלות מצרים היה כדי לבוא להתגלות התורה, כי אחר כך זכו לקבלת התורה בהר סיני (וכנ"ל במאמר הנ"ל). ועיקר הגאולה היתה על ידי משה שהיה פרוש לגמרי מתאוה הנ"ל.
א. ב' היא התחלת התורה ול' היא סוף התורה. והם כנגד הל"ב נתיבות שבתורה. כת"י רביה"ק לקמן.

עיונים

8. ב' היא התחלת התורה ול' היא סוף התורה, וע' כנגד שבעים פנים לתורה, ומ' כנגד ארבעים יום שנתנה תורה. י"ל שהתחלת התורה היא ההתחלה והגילוי של התורה שהיא

משה למרום והמשיך וגילה את התורה. וּמִחֲמַת שֶׁהוּא בְּקִלְפָּה כנגד משה שהוא הדעת, שהוא התגלות התורה, ומכיון שהוא כנגד כל זה, פִּיכָךְ הוּא מְשַׁקֵּעַ בַּתְּאוּהָ הַזֹּאת בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בּו (שם כב) 'הַהֶסְפֵּן הַסְּפִנְתִּי', שפירשו חז"ל (סנהדרין קה.) שלמדים מזה שהוא היה משוקע בזה ביותר, וזה משום שהתאוה הזאת היא כנגד כלליות התורה.

גַּם יוֹסֵף קָדַם שֶׁהִיָּתָה לוֹ הַתְּגִלּוֹת בַּתּוֹרָה, הֵינּוּ לִפְנֵי שֶׁהוּא זָכָה לַחֲכָמָה וּבִינָה, שֶׁהֵם גִּילּוּי חֹדֶשׁ בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בַּעֲנִין מִדַּת הַחֲכָמָה (תהלים קיא) 'יֵרָא שִׁית [-התחלה וגילוי של] חֲכָמָה יֵרָאֵת ה'', שבתחילת החכמה צריך שתהיה יראת ה', ומכך שתיבת ראשית נכתבה בסמוך לחכמה, מובן שהחכמה עצמה היא בבחינת התחלה,

עיונים

כביכול הלידה שהיא התחלה של דבר חדש [ונכמבואר מהפסוקים שרביה"ק מביא שכולם מדברים מההתחלה], וסוף התורה שנאמר בה 'אֲשֶׁר עָשָׂה מִשֶּׁה לְעֵינַי כָּל־יִשְׂרָאֵל', היינו שהיא המשיך את התורה והביא אותה לאור העינים שהם הע' פנים של התורה, שכל זה נעשה במ' יום שלאחר מתן תורה שעל ידם הוא הוריד את התורה לארץ, ואז כביכול הצטיר האור לברכה [ע"י בליקו"ה (הל' ק"ש הל' ד, י. ובאות יב) שהקב"ה מצטייר את האור לברכה, ושם שע"י הכתיבה ע"י ספר הגון נצטייר האור לברכה, והבן], כפי שהיא נמשכת בע' הפנים שעל ידם כל השגתינו בתורה לדעת איך להתנהג למעשה. וי"ל שהמ"ם יום הוא כנגד מ"ם יום של יצירת הולד.

שצריך להקדים אליה את יראת ה',⁹ וכן מדת הבינה היא בחינת התחלה והתגלות, כמו שכתוב (משלי ב) 'כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא'¹⁰, שהבינה נקראת אם, שהיא מולידה את

עיונים

9. ראשית חכמה. והמשך הפסוק הוא 'יראת ה'', שהיא המלכות דקדושה כמבואר לקמן שהיא אשה יראת ה', שעל ידה זוכים להכנעת התאוה כדלקמן.

10. גם יוסף קודם שהיתה לו התגלות בתורה, הינו חכמה בינה כמו שכתוב 'ראשית חכמה', 'כי אם לבינה תקרא'. לכאורה משמע מדברי רביה"ק שמביא ראיות שעצם החכמה ובינה הם כח ההתחלה והגילוי, וכן לעיל במשה רבינו ע"ה רביה"ק מביא ראיה מהפסוק 'ראשית דעת', שהדעת היא ההתחלה והגילוי.

ולכאורה י"ל שרביה"ק רוצה לומר שכל כח ההתחלה והגילוי נמשך ע"י החכמה והבינה והדעת, שהם נמשכו לעולם על ידי יוסף הצדיק [שכלול מיעקב שנמשכו ממנו שבעים נפש הנ"ל. וע"ע בליקו"ה הל' ק"ש הל' ד, טו], ועל ידי משה רבנו ע"ה. והם זכו לזה ע"י התגברותם על התאוה הנ"ל בשלימות, וכמו כן עד היום כל אחד שרוצה לזכות להתגלות בתורה ועבודה צריך לעמוד בנסיון של התאוה הנ"ל, ובעיקר ע"י כוחם של יוסף הצדיק ומשה רבנו ע"ה שהתפשטותו בכל דור ודור.

וזה המבואר לקמן שצריך שהמוחין שהם החכמה והבינה, הם יהיו כלים שלמים לקבל את האור שנשפע מלמעלה, כדי שהאור יצטייר לברכה, וכל זה ע"י קדושת היסוד, והינו כנ"ל שעקיר המשכת האור והגילוי הוא ע"י החכמה והבינה.

[ועין ליקו"ה (הל' פסח הל' ה, ח, שעל התורה הזאת): כי כהן - הוא בחינת וקמץ הכהן, הינו האור הפשוט שהוא קמץ וסתים, והלוי - הוא בחינת צירי כידוע, כי כהן לוי ישראל - הם בחינת חכמה בינה דעת (ע"ח שער יט פ"ט)]

והנה כפי הנ"ל שיוסף הוא המשיך את החכמה והבינה, ובכוחו זכו כל ישראל לעמוד בגלות מצרים כידוע, ושם במצרים היה בעיקר גלות הדעת כידוע, ועל ידי הצעקות של בני"י נמשכה התגלות הדעת, שהוא ע"י משה רבנו ע"ה שהוא הדעת, ואז המשיך לנו את התורה הק' שהיא הדעת, והוא המשיך את זה לתרי"ג מצוות, שהוא היציאה אל הגילוי שרק על ידם ממשכים את אור התורה הק' [וכמבואר בליקו"ה, הובא בהערה לעיל], ובכוחו אנו מתגברים עד היום, שכידוע עיקר הביורור הוא בדעת [כמבואר בליקו"ה (הל' קריה"ת הל' ו, כט)], ועל ידי האמונה בו אנו זוכים להתגבר כנגד הערב רב המבואר לקמן, שהם עומדים כנגדו שהם נמשכים מבלעם כידוע.

ההתגלות החדשה. וְקִדְמָם שְׂזָכָה יוֹסֵף לְהַתְגַּלוֹת הַתּוֹרָה,
הַצֶּרֶךְ לָבוֹא בְּנִסְיוֹן בְּצִרוּף בְּתוֹךְ הַתְּאֻוָּה הַכִּלְלִיּוֹת
עַל שְׁבַעִים לְשׁוֹן הַנֶּ"ל. וְעַל־יְדֵי שְׁעֶמֶד בְּנִסְיוֹן
וְשִׁבְרֵי הַקְּלָפָה שְׁקִדְמָה לְפָרִי, זָכָה לְפָרִי, הֵינּוּ
לְהַתְגַּלוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא חֲכָמָה וּבִינָה [כמבואר לעיל],
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית מא) 'אֵין נְבוֹן וְחָכָם כְּמוֹדֶךָ':

ובכח קדושת יוסף הצדיק זכינו להתקיים בגלות מצרים הנ"ל של
שבעים נפש של בית יעקב.

וכפי המתבאר בדברי רביה"ק שהתגלות הדעת תלויה במוחין, שהם
החכמה והבינה, כמו שביאר רביה"ק בענין יוסף הצדיק, וכן הדעת
שהיא עיקר התגלות התורה כמו שמצאנו במשה רבינו ע"ה. ולקמן
(באות ה) יבאר רביה"ק שכל שלימות המוחין תלויה בקדושת היסוד,
ולכן צריכים לעמוד בנסיון כנגד התאוה הכללית. %

וּבְשִׁבִיל זֶה שְׂתֹאוֹת נִיאוּף הִיא כְּלוּלָה מִשְׁבַּעִים אוֹמוֹת
שֶׁהֵם בְּגִימָטְרִיא עִי"ן, וְלִכֵּן דָּרְשׁוּ חַז"ל (ברכות יב:) עַל
פְּסוּק 'אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם' [וְכוּנ'], (וּדְרָשׁוּ
חַז"ל, אַחֲרֵי לְבַבְכֶם - זֶהוּ מִיִּנּוֹת. וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם
- זוֹ נְאוּף), מִשׁוּם שֶׁהֵעִי"ן הִיא כְּנֶגֶד תְּאוֹת נִיאוּף
שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִעִי"ן [שְׁבַעִים] מִדּוֹת רַעוֹת שֶׁל הָאוֹמוֹת.
גַּם אָמְרוּ חַז"ל עַל שְׁמִשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּעִנֵּין זֶה, וְהֵם כִּינּוּ

את זה בשם שהוא הַלֵךְ אַחַר עֵינָיו (שם וסוטה ט:). גַּם בְּלַעַם [הנ"ל] נִקְרָא 'שְׂתוּם הָעֵינַי' (במדבר כד), שעינו היתה סתומה, הינו שהוא פגם בעינו, מִחֲמַת שְׂהוּא פְּלִלְיוֹת מִדָּה רָעָה שֶׁל מַדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הַשְּׂבָעִים לְשׁוֹן:

אחר שהתבאר כי המדות רעות הם הקליפה שקדמה לפרי להתגלות התורה, והתבאר ענין משה רבינו ע"ה שהוא ממשיך עלינו את התורה הק', ובלעם שעומד כנגדו, כעת יבאר רביה"ק כיצד נלחמים נגד קליפת בלעם, והערב רב.

וכפי שהתבאר כי כלליות המדות הרעות היא תאוות ניאוף, שהיא שייכת לעניין העי"ן שהיא בגימטריא שבעים, והתבאר שחז"ל דרשו מהפסוק הנ"ל 'אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם' שזה הולך כנגד המינות והניאוף, ורביה"ק לומד מזה שזה ענין אחד, שהאמונה מחזקת את הקדושה², ולפי זה יבאר רביה"ק את עניין קריאת שמע ועצימת העינים.

ג לְפִיכֶן פְּשָׁקוּרֵינָא פְּסוּק רֵאשׁוֹן שֶׁל קְרִיאַת־שְׁמַע, צָרִיךְ לְהַעֲצִים אֶת עֵינָיו, בְּבַחֲיַנְתָּ מַה שֶׁאָמְרוּ בְּזוּהַר (סבא דמשפטים דף צה. וכמובא בכתבי האר"י ז"ל, עיין בשערי תשובה סימן ס"א ט"ק ג) עַל מַדַּת הַמַּלְכוּת [שהיא מַדַּת הָאֲמוּנָה הַק'] שֶׁהִיא נִקְרָאת 'עוֹלִימָתָא שְׁפִירְתָּא דִּלִּית לָהּ עֵינֵינָא', שֶׁהַמַּלְכוּת כְּבִיכּוֹל

הערות

ב. עין בליקו"ה המובא לקמן בהערה על אות ז.

אין לה עינים, ולכן עוצמים את העינים כשמקבלים על עצמנו עול מלכות שמים [וכפי שיבאר לקמן (בסוף הסעיף)].

היינו פי תקון של הרהורי זנות שבא לאדם, שיאמר 'שמע' ו'ברוך שם'.¹ כי תאות נאוף היא פאה מעכירת דמים [-מהלכלוך שבדם], הינו מטחול [שהוא סופג את כל הלכלוך שיש בדם²], שאמרו בזוהר (תיקו"ז

הערות

ג. מגן אבות לרשב"ץ פ"ד.

עיונים

1. כי תיקון של הרהורי זנות שבא לאדם, שיאמר 'שמע' ו'ברוך שם'. ולעיל אמר רביה"ק שהמלחמה היא על ידי צעקת העי"ן קלין. ויש שרצו לתרץ שלעיל אמר על המלחמה בכלליות, שהיא ע"י צעקת העי"ן קלין, וכאן מדבר להנצל מהרהור, שהוא ע"י קר"ש.

ולכאורה י"ל באופן אחר קצת, דהנה לקמן בכת"י רביה"ק מבואר בתחילה שפגם הברית הוא פגם אל אחר - ע"ז אלוקים אחרים ר"ל, ואח"כ כתב: נמצא שעיקר הנסיון והצירוף שמנסין לאדם, אין מנסין אותו אלא בניאוף, שהיא כלולה משבעים אומות, שהיא כלולה מסוד אחר, אל אחר. וכשצועק לאלקים כמו שכתוב (תהלים מב) 'כן נפשי תערג אליך', וצועק שבעין קלין לא פחות, אזי נפתחין לו סודות התורה. ע"כ.

ומשמע שהצעקה היא בשביל להמשיך את קדושת מלכות שמים שנקראת אלוקים [כמבואר שם לעיל מזה], ואם כן י"ל שכל הכנעת התאוה הזאת הוא ע"י קבלת עול מלכות שמים, והדרך להמשיך את קדושת המלכות שתכניע את התאוה הזאת, הוא על ידי צעקת העי"ן קלין, שכפי שנתבאר [בהערות לעיל] שעל ידם עולין למקום של הצירור של האור והשפע, ועל ידם ממשיכין את כל השפע לצייר אות כראוי במלכות דקדושה.

וכמו כן על ידי קר"ש וברוך שם גם ממשיכים את קדושת המלכות על ידי שנכללים באמונה הק' ועל ידה נכללים למעלה וזוכים לתקן את המוחין שעל נצטייר השפע לטוב במדת המלכות למטה, וכמבואר לקמן בליקו"ה [בהערות על אות ז].

תִּיקוֹן כ"א, נג): **שְׁהִיא כנגד הקליפה שנקראת לילית, שְׁהִיא**
שְׁפָחָה בִּישָׂא [-שפחה רעה], והיא אִמָּא דְעֵרֵב רַב דַּ
שממנה נמשכים נשמות הערב רב (תיקון"ז הקדמה, טו, תיקון כא, נג:),
שְׁהִיא מַלְכוּת הַרְשָׁעָה. וּמַלְכוּתָא דִּשְׁמַיָא, הוּא
בְּבַחֲיַנַת גְּבִירְתָא, שהיא נקראת 'אִשָּׁה יְרֵאת ה',
שמוּבא בזוהר (ח"א רנט): שְׁהִיא בְּבַחֲיַנַת מה שהיה בביהמ"ק

הערות

ד. אמא דערב רב. כי יציאת מצרים - זה בחינת שיוצאין מגלות הנ"ל של שבועים
 אמות שעיקרם תאוה הנ"ל שהיא בחינת זהמת מצרים שהיא ערות הארץ, כי עיקר
 גלות מצרים היה על פגם הברית של אדם הראשון וכו' כמובא, ועל כן גם כל הגליות
 מכנים בשם גלות מצרים (בראשית רבה טז, ד), כי גם כל הגליות הם על ידי בחינה זאת
 כנ"ל, וישראל בגודל כוחו של משה זכו לצאת מגלות של תאוה הנ"ל עד שזכו לשבועים
 פנים לתורה - שזהו בחינת קבלת התורה שזכו אחר יציאת מצרים וכנ"ל.

אבל אף על פי שזכו לכל זה אף על פי כן עדין חתר עליהם הבעל דבר להכשילם עד
 שהכשיל אותם על ידי הערב רב - שהיו כליהם פגומים מאד שאצלם נצטיר אור התורה
 להפך כנ"ל - עד שהכשילו גם את ישראל עד שבאו לידי עבודה זרה ממש עד שעשו
 את העגל - כי הפכו האמת עד שאמרו שכך צריכין לעבד אותנו, כי בדרך זה הולך
 טעותם של כל עובדי עבודה זרה כשארז"ל דקריין ליה אלקא דאלקיא וכו', וזה שכתוב
 במעשה העגל ויצר אתו בחרט - (שמות לב, ד) - ויצר דיקא לשון ציור, שצירו האור
 להפך וכנ"ל, וכל זה היה מחמת שחזרו ונכשלו על ידי הערב רב בפגם תאוה הנ"ל
 כשארז"ל (סנהדרין סג): לא עבדו ישראל עבודה זרה אלא כדי להתיר להם עריות בפרהסיא,
 ועל ידי חטא זה נמשכו כל הגליות וכל הצרות כידוע.

ועיקר התיקון בכל דור על ידי גדולי הצדיקים האמתיים שזוכים לשמירת הברית
 בתכלית השלמות, שהם ממשיכין אור של משיח - שעיקר שלימות התיקון על ידו
 כנ"ל, כי עיקר עבודת הצדיקים הוא להמשיך קיום התורה בעולם שזה התיקון לא יהיה
 נשלם כי אם על ידי משיח שאז יתקיים ועשיתי את אשר בחקי תלכו וכו' ונתתי להם
 לב אחד וכו' (יחזקאל לו, כז), וכל חיותנו וקיומנו עתה היא על ידי הצדיקי אמת שממשיכין
 לנו אורו של משיח על ידי תורתם האמתית. ליקו"ה (הל' י"ג הל' ד, כא).

יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה^ה הָעוֹמֶדֶת עַל שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי בָּקָר -] כְּלִי
גְדוֹל שֶׁהִיא עוֹמֵד עַל דְּמוֹת י"ב פְּרוֹת, וְהִיא נִמְשָׁךְ לְתוֹכוֹ
מֵעֵינַי], שֶׁהֵם כִּנְגַד שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲלֵיהֶם
עוֹמֵדֵת הַמַּלְכוּת דְּקְדוּשָׁה (זֶהר וַיְחִי רמ"א). וְכִשְׂאֵדָם מִקְּבֵל
עָלָיו עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּאֵלוֹ הַפְּסוּקִים שֶׁמֶע וּבִרְוֹךְ
שֵׁם, שְׁכֹלֵל אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּשְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל
שֶׁעֲלֵיהֶם עוֹמֵדֵת הַמַּלְכוּת דְּקְדוּשָׁה כִּנ"ל, וּמִפְּרִישׁ אֶת
נִשְׁמָתוֹ מִנְשֻׁמַּת עֶרְב־רֶב, הַבָּאִים מֵהַמַּלְכוּת הַרְשָׁעָה
הַיֵּינוּ מֵאִשָּׁה זוֹנָה [שֶׁהַמַּלְכוּת הַרְשָׁעָה הִיא נִקְרָאת 'אִשָּׁה זוֹנָה', שֶׁמִּמֶּנָּה
נִמְשָׁךְ הַזְנוּת ר"ל], שֶׁהִיא שְׁפָחָה בִּישָׂא, שֶׁהִיא בְּבַחֲיִנַת
מֵה שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַגֵּר שֶׁפָּחַת שְׂרִי שֶׁאִמְרָה (בְּרֵאשִׁית טז) 'מִפְּנֵי
שְׂרֵי גְבֻרָתִי אֲנֹכִי בּוֹרְחַת', וְכִמוֹ כֵּן מִפְּרֵשׁ רַבִּיהֶ"ק

הַעֲרוֹת

ה. יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה. כִּי הַיָּם הַזֵּידוֹנִים מְצוּלוֹת יָם בַּחֲנִינַת הַרְהוּרִים כִּנ"ל שֶׁרוֹצִים לְהַתְּגַבֵּר
עַל יָם דְּקְדוּשָׁה דִּהְיָנוּ עַל יָם הַחֲכָמָה, כִּי עֵינֵינוּ אַחֲזִיזֵם בְּדַעַת הָאָדָם שֶׁהִיא בַּחֲנִינַת יָם
הַחֲכָמָה, כִּי כָל הַהַרְהוּרִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת הֵם בְּתוֹךְ הַדַּעַת וְהַמַּח, וְעַכְשָׁו נִתְגַּרְשׁוּ וְנִתְבַּטְּלוּ
כָּל מְצוּלוֹת יָם הַנ"ל וְנִשְׁאָר הַיָּם דְּקְדוּשָׁה עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל, וְזֶה בַּחֲנִינַת
קְרִיעַת יָם סוּף לְשְׁנַיִם עֶשְׂרֵי גְזוּרִים כִּנ"ל וְכו'.

כִּי הַהַרְהוּרִים הַנ"ל שֶׁהֵם בַּחֲנִינַת מְצוּלוֹת יָם בַּחֲנִינַת מַלְכוּת הַרְשָׁעָה הֵם בּוֹרְחִים מִלְּפָנֵי
בַּחֲנִינַת יוֹסֵף מִלְּפָנֵי שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל - וְאִזִּי נִבְקַע הַיָּם, כִּי נִשְׁאָר הַיָּם עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם
עֶשְׂרֵי שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל וְאִזִּי יִכְּלוּם שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל יֵה עֹלְבֵר בּוֹ בִּיבְשָׁה, כִּי הוֹלְכִים וְעוֹבְרִים
בְּתוֹךְ יָם הַחֲכָמָה בְּלִי מוֹנַע מֵהַמְצוּלוֹת יָם. לִיקוּ"ה (ה'ל' פֶּסַח ה'ל' ה', יב).

ו. שֶׁהִיא בַּחֲנִינַת 'מִפְּנֵי שְׂרֵי גְבֻרָתִי אֲנֹכִי בּוֹרְחַת'. תִּיקוּנֵי זֶהר (תִּיקוּן מַח, פּה:): וְכֵן לֹא

בפנימיות הדברים ששרה היא כנגד המלכות דקדושה, שכשמקבל על עצמו את מלכות שמים, וממשיך עליו את המלכות דקדושה אזי הוא גורם שְׁהַתְּאֹהַ בּוֹרַחַת וְנִפְרָדַת מִמֶּנָּה, והוא ניצול מהרהורים רעים. וְאִם אֵינּוּ מִשְׁתַּדֵּל לְגַרֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה זוֹנָה, אֲזִי הוּא בְּבַחֲיַנַּת הַנְּאֻמָּה בַּפְּסוּק (משלי ל) 'שִׁפְחָה תִירֵשׁ גְּבַרְתָּה'.

וקשר נוסף בין הי"ב שבטים למלכות דקדושה: פִּי בְּשָׁנַי פְּסוּקִים אֵלוֹ שֶׁל שְׁמַע וּבְרוּךְ שֵׁם יְיָ שְׁתֵּי-עֶשְׂרֵה תִּבּוֹת, נֶגֶד שְׁנַיִם-עֶשְׂרֵה שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל. וְאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת, כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שְׁבַטִּים.

הערות

אשכחת אתר לשריא תמן, איהי ברחת, כגוונא דשפחה דאברהם דאתמר בה מפני שרי גברתי אנכי בורחת.

ז. ליקו"ה הל' ק"ש שעצל המטה הל' א.

ח. יש שתים עשרה תיבות, נגד שנים עשר שבטי יה. כי עיקר קריאת שמע נתגלה על ידי שנים עשר שבטי יה עם יעקב אביהם שכלול מכלם, כשרז"ל (פסחים נו.) על פסוק (בראשית מט, א) 'ויקרא יעקב לבניו וכו' - שבקש לגלות את הקץ וכו' אמר שמא יש בכם וכו', פתחו ואמרו 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד' - כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד. פתח יעקב ואמר 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'. נמצא שעיקר קריאת שמע נתגלה על ידי יעקב ובניו שכלול מהם, שהם שנים עשר שבטי יה, היינו כנ"ל כי שנים עשר תיבות שבקריאת שמע הם כנגד שנים עשר שבטי יה, כי עיקר הקריאת שמע נתגלה על ידם כנ"ל, ועל ידי זה הכניעו זוהמת מצרים עד שזכו ישראל לעמוד בנסיון בצירוף בהתאוה הזאת ולצאת משם בשלום, ולקבל את התורה בשבועות בחינת שבעים פנים לתורה וכנ"ל. ליקו"ה (הל' ק"ש הל' ד, טז).

שְׁבִטֵי יְהוָה, וּבִקְבֻלַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם, שֶׁהִיא
המלכות דקדושה, אזי הוא בְּחִינַת יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה
שְׁעוֹמֵד עַל י"ב בְּקָר שֶׁהֵם כִּנְגֵד הַי"ב שְׁבִטִים, שֶׁזֶה
קְדוּשַׁת הַמַּלְכוּת, וְאִזִּי הוּא נִפְרָד מִנְשָׁמוֹתֵיהֶן דְּעֵרֶכְב־
רַב, שֶׁהִיא שְׁפָחָה בִּישָׂא, אֲשֶׁה זֹנָה, וְנִכְלָל בְּנִשְׁמוֹת
שְׁבִטֵי יְהוָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת דְּקְדוּשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת
אֲשֶׁה יִרְאֵת ה'. וְלִכֵּן אֲזִי הוּא בְּחִינַת סְגִירַת עֵינַיִם
בְּשַׁעַת קְבֻלַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם, לְהוֹרוֹת שְׁעַל-יָדַי
קְבֻלַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם, הוּא בְּבְחִינַת עוֹלֵימָתָא
שְׁפִירְתָּא [שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאֲשֶׁה הִירְאֵת ה', דֵּהֵינּוּ הַמַּלְכוּת

הערות

ט. ארבעים ותשע אותיות שבשמות שבטי יה. וזה בחינת ארבעים ותשעה ימי הספירה
- כנגד ארבעים ותשעה אותיות שיש בקבלת על מלכות שמים בשמע וברוך שם (זהר
משפטים קטו), שהם כנגד ארבעים ותשעה אותיות שיש בשמות שנים עשר שבטי יה.
ועל ידי הספירה של אלו הימים שהם בחינת כלים, כי הימים הם בחינת כלים ומדות
- על ידי זה יוצאין מטומאה לטהרה ומתקנין הימים והכלים כדי לזכות לקבל האור
התורה בשבועות בבחינת ברכה על ידי תיקון הכלים כנ"ל (ליקו"ה הל' פסח הל' ה, ג).
כי עיקר תיקון הברית הוא בחינת המשכת האור לתוך כלים, כביכול, כי עיקר הכלים,
כביכול, נעשים רק על ידי התחתונים, כמובן ומבואר שם במאמר הנ"ל שהאור היורד
מלמעלה הוא אור פשוט ולמטה נצטייר כפי בחינת הכלי שמתקן כל אחד, כי עיקר
תיקון הכלי הוא תלוי במעשה התחתונים (שם הל' נזקי שכנים הל' ב, ג). כי האותיות הם
צמצומים והם בחינת כלים להתגלות אלקותו יתברך כי עיקר התגלות על ידי אותיות
התורה (שם, ו).

י. ונכלל בנשמות שבטי יה. שהם מושרשים בעי"ן פנים של תורה שהם עי"ן אנפין
נהירין. ליקו"ה (הל' ק"ש שעל המטה הל' א).

דקדושה] דלית לה עינין, ועין בגימטריא שבעים,
 שְׁהִיא הַתְּאֻוֹה שְׁכּוּלְלַת הַמְּדוּת רְעוּת שֶׁל שְׁבַעִים
 לְשׁוֹנוֹת, ולכן עוצמים את העינים, להורות שאנו מגרשים
 את האחיזה שיש למלכות הרשעה בעינים שהיא התאוה
 שהיא כנגד העיין כנ"ל^ב:

ד וְכָל זֶה פְּשִׁישׁ לוֹ לְאָדָם הַרְהוּר בְּאַקְרָאֵי בְּעֵלְמָא,
 אַזִּי דֵי לוֹ בְּאַמִּירַת שְׁנֵי פְּסוּקִים הַנִּ"ל. אָבֵל אִם
 הוּא, חֵס וְשָׁלוֹם, רְגִיל בְּהַרְהוּר שֶׁל הַתְּאֻוֹה הַכְּלָלִיּוֹת
 רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וְאִינוּ יָכוֹל לְהַפְרִיד מִמֶּנָּה, אַזִּי צָרִיךְ
 גַּם בְּן לְהוֹרִיד דְּמַעוֹת בְּשַׁעַת קְבֻלַּת מַלְכוּת^ל

 הערות

כ. ע"פ ליקו"ה (ה' נזקי שכנים ה' ב, ב).

ל. אזי צריך גם כן להוריד דמעוֹת בשעת קבלת מלכות שמים. ועל כן אז בעת כניסתן
 למצרים קרא יעקב את שמע, כי על ידי קריאת שמע מכניעין זאת התאוה, ויוסף הוסיף
 לבכות על צואריו אז, כדי להשלים התיקון הנעשה על ידי הבכיה בשעת קריאת שמע,
 כי יוסף ידע שהזוהמא של מצרים גדולה כל כך עד שאין די לבטל זוהמת מצרים
 שהוא רע הכולל הנ"ל על ידי קריאת שמע לבד רק צריכין גם לבכות בשעת קריאת
 שמע וכנ"ל, כי עיקר הבכיה שהוא לגרש המרה שחרה שפחה בישא וכו' שמשם תאות
 נאוף זה נעשה על ידי יוסף דיקא, כי הוא היה לו הנסיון עם השפחה בישא - נשג"ז
 וכבש יצרו, נמצא שעיקר המלחמה עם השפחה בישא הוא על ידי יוסף הצדיק, ועל
 כן הוא דייקא בכה, לגרש בחינת השפחה בישא אמא דערב רב שהוא טחול מרה שחרה
 - לגרשה על ידי הדמעוֹת, ויעקב קבל אז על מלכות שמים בקריאת שמע - שבכח הזה
 מגרש יוסף הצדיק השפחה בישא על ידי הדמעוֹת.

שְׁמַיִם מִ. פִּי אֵי תָא שְׁהִדְמָעוֹת הֵם מְמוֹתְרוֹת הַמָּרָה

הערות

כי עיקר בחינת קריאת שמע נמשך מבחינת יעקב - ישראל, בבחינת שמע ישראל - ישראל סבא (זוהר ואתחנן רסג), שהוא נכלל באחדותו יתברך בבחינת ה' אלקינו ה' אחד, ובכוחו יש לנו בני ישראל כח לקבל עלינו על מלכות שמים וליחד שמו יתברך בקריאת שמע בכל יום. כי יעקב ויוסף כחדא חשיבי - ועיקר תיקון נפשות ישראל לזכות לעמוד בנסיון בגלות מצרים שהוא בחינת הצרוף של התאוה הנ"ל הוא על ידי שניהם דיקא, כי למחיה שלחו אלקים לפניהם (בראשית מה, ה), כי על ידי שעמד בנסיון על ידי זה הכניע זוהמת מצרים ועל ידי זה יש כח לישראל לעמד בנסיון של תאוה זאת (ויקרא רבה לב, ה), ועיקר כוחו לעמד בנסיון היה על ידי יעקב, כשרז"ל (סוטה לו:): דמות דיוקנו של יעקב נודמנה לו, כי שניהם יעקב ויוסף כחדא חשיבי, אך עיקר בחינת המלחמה הוא בבחינת יוסף כנ"ל, ועיקר קבלת על מלכות שמים שעל ידי זה יש לו כח להלחם הוא בחינת יעקב, ועל כן שניהם נכללו יחד בשעת קריאת שמע, ויוסף בכה אז שעל ידי זה גרש השפחה בישא רע הכולל הנ"ל בכח הקריאת שמע של יעקב שקרא אז, שזהו בחינת בכיה בשעת קריאת שמע הנ"ל שעל ידי זה מבטלין לגמרי תאוה הנ"ל, וכל זה היה בשביל כלל ישראל - כדי שיוכלו לעמוד בנסיון בתאוה זאת ולזכות לשבעים פנים של תורה שהוא בחינת קבלת התורה אחר יציאת מצרים וכמבואר מזה בהלכות פסח (הל' ה). ליקו"ה (הל' ק"ש הל' ד, טו).

מ. אזי צריך גם כן להוריד דמעות בשעת קבלת מלכות שמים. כי הבכיה לבד אפשר לפעמים שלא יועיל לדחות ההרהורים. כי אף על פי שעל ידי הבכיה נדחין ויוצאין מותרות המרה שחורה שמשם נמשכין ההרהורים רחמנא ליצלן, אף על פי כן לפעמים טוב יותר להסיח דעתו מהם לגמרי ולדחותם בהיסח הדעת על דרך (משלי יב) "דאגה בלב איש יסיחנה" מדעתו שאמרו רז"ל, ושלא לבכות עליהם כלל. כי לפעמים יכולין להתעורר ולהתגבר עליו ביותר על ידי הבכיה, מחמת שמתוך הבכיה שבוכה עליהם הוא מעמיק מחשבתו בזה ביותר, ועל כן טוב מזה לפעמים ההיסח הדעת לגמרי ונדחין ממילא, כי המחשבה ביד האדם וכמבואר במקום אחר. על כן הסגולה לזה הוא כשבוכה בשעת קבלת מלכות שמים בקריאת שמע, שאז עיקר עמקות מחשבתו הוא בדביקות בהשם יתברך ובקבלת עול מלכות שמים, ועל ידי הדמעות נדחין המותרות שהם בבחינת מלכות הרשעה ואז נדחין ממנו ההרהורים.

וזה גם כן שביאר התרגום על פסוק (במדבר כה) "והמה בוכים פתח אהל מועד", וזה היה כדי לבטל ההרהורים שהתגברו אז מאד, וקשה להתרגום כי מי יודע אם על ידי

שְׁחֹרָה, וּמָרָה שְׁחֹרָה הִיא בָּאָה מִטְּחוּל (תיקו"ז תיקון נו)
 שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת הַרְשָׁעָה, אִשָּׁה זֹנָה, שְׁמִשָּׁם
 נִשְׁמוּתִיהֶן דְּעַרְב־רַב. וּכְשִׁמוּרִיד דְּמַעוֹת שֶׁהֵם
 הַמוֹתְרוֹת שֶׁל הַמְרָה שְׁחֹרָה, וּמוֹצִיא אֶת הַדְּמַעוֹת מֵעֵינָיו,
 אֲזִי עַל יְדֵי זֶה גַם נִדְחִין וְיוֹצְאִין לַחוּץ הַמוֹתְרוֹת
 הַיְנוּ הַתְּאֻוֹת נְאוּף הַבָּאִים מֵעַכְרִית דְּמִים שֶׁל
 טְחוּל, וּמֵהַמוֹתְרוֹת, וְכוּלֵל נִשְׁמָתוֹ בְּמַלְכוּת שְׁמִים:
 וּמְבַאֵר רַבִּי"ק אֶת הַמִּשְׁךְ הַדְּבָרִים שֶׁהִיא עִם בְּלַעַם
 [הַמְּבֹאֵר לְעִיל], שֶׁאֲחִ"כ הוּא רָצָה לְהַחֲטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל,

הַעֲרוֹת

הַבְּכִיָּה יֵצֵא הַצֶּעֶר מִלְּבוֹ עַל יְדֵי שְׁנֵדְחִין וְיוֹצְאִין מוֹתְרוֹת הַמְרָה שְׁחֹרָה, אוֹ אִם ח"ו עַל
 יְדֵי הַבְּכִיָּה יַעֲמִיק מַחֲשַׁבְתּוֹ בַּהֲצַעַר בִּיּוֹתֵר וְיוֹמֵשֶׁךְ אַחַר צִעְרוֹ בִּיּוֹתֵר, שֶׁמִּטַּעַם זֶה אֶסוּר
 לְבַכּוֹת בְּשַׁבַּת גַּם לְמַצְטַעַר כִּי אוֹלֵי עַל יְדֵי זֶה יַעֲמִיק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּצִעְרוֹ בִּיּוֹתֵר, וְכִמוֹ כֵּן
 גַּם לְעַנְיַן דְּחִיַּית הַהֲרַהוּרִים קֶשֶׁה לוֹ גַּם כֵּן כְּנ"ל, כִּי הֲלֹא טוֹב יוֹתֵר הִיָּה הַהִיסָח הַדַּעַת
 מִזֶּה לְגַמְרֵי כָּל כּוּחוֹ וְשִׁלָּא לְחֻשׁוֹ בְּהֵם כָּלֵל, כִּי עַל יְדֵי הַבְּכִיָּה מִתְעוֹרְרִין לְפַעֲמִים
 וּמִתְגַּבְּרִין בִּיּוֹתֵר, וְעַל כֵּן פִּירֵשׁ הַתְּרַגּוּם 'בְּכִיִּין וְקוֹרִין אֶת שְׁמַע'. כִּי מַחֲמַת הַתְּגַבְּרוֹת
 הַהֲרַהוּרִים אִז לֹא הִיוּ יוֹלִים לְסַלֵּקֵם בְּהִיסָח הַדַּעַת, וְאִף עִם קְבֻלַּת עוֹל מַלְכוּת שְׁמִים
 בְּקִרְיַת שְׁמַע לְבַד גַּם כֵּן לֹא הִיוּ מִסְתַּלְקִים אִז, רַק מַחֲמַת שֶׁהִיוּ מִצְטַעְרִים מֵאֵד עַל
 עַנְיַן הַהֲרַהוּרִים וּבְרַחוֹ מֵהֵם לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת שְׁמִים בְּדַבִּיקוֹת כָּל כֵּךְ עַד שֶׁהִיוּ
 בּוֹכִין מְרֹב דְּבִיקוֹתָם. הַגַּם שְׁבַתוֹךְ זֶה עָבַר עַל מַחֲשַׁבְתָּם שְׁבוּכִין גַּם עַל זֶה שִׁיצֵא הַצֶּעֶר
 מִלְּבָם, הִינּוּ לְפִטוֹר מֵעֲצֻמַן הַהֲרַהוּרִים רַעִים שֶׁהֵם מִבְּחִינַת מַלְכוּת הַרְשָׁעָה, כִּי אִינֵם
 חֲפָצִים בְּהֵם בְּשׁוּם אוֹפֵן רַק בְּקְבֻלַּת עוֹל מַלְכוּת שְׁמִים בְּדַבִּיקוֹת גְּדוּל. אִף עַל פִּי כֵן,
 מֵאַחַר שֶׁעִיקַר עֲמָקוֹת מַחֲשַׁבְתָּם הִיָּה בְּדַבִּיקוֹת קְבֻלַּת עוֹל מַלְכוּת שְׁמִים עַל כֵּן לֹא הִיָּה
 חֶשֶׁשׁ אוֹלֵי יִתְגַּבְּרוּ עַל יְדֵי זֶה בִּיּוֹתֵר כְּנ"ל, רַק אֲדַרְבָּא עַל יְדֵי זֶה יִפְרְדוּ הַהֲרַהוּרִים מֵהֵם.
 יִקְרָא דְשַׁבְתָּא.

עד שהחטיא את נשיא שבט שמעון. ומבאר רביה"ק את הנאמר בענין שם: 'וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיִּקְרַב אֶל-אָחִיו אֶת-הַמְּדִינִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָל-עֲדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְהָמָּה בָכִים פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וְזֶה שֶׁתִּרְגַּם יוֹנָתָן עַל פְּסוּק (במדבר כה) 'וְהָמָּה בּוֹכִים פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד', ותרגם בְּכִין וְקוֹרִין אֶת שְׁמֵעָ, ולכאורה תמוה מה

הערות

ג. 'והמה בוכים פתח אהל מועד'. וזה היה בדווקא בפתח המשכן ששם מקריבין הקרבנות.

כי קרבנות יש להם זה הכח לעלות למעלה ולתקן ולצייר האור שם במקום שאין יד הקלפות יכולה להגיע לשם על ידי שום פגם שבעולם יהיו איך שיהיו, כי הקרבנות עולין עד אין סוף שהוא למעלה מן הכל והם ממשיכין האור משם ומציירין האור שם למעלה למעלה, ומשברין כח הקלפות, עד שמורידין האור למטה למטה ומבטלין ומשברין כל הקליפות והסטרא אחרא הנאחזין אפילו בעולם העשייה ששם אחיזתם ביותר - גם אותן מבטלין הקרבנות על ידי גודל כוחם על ידי עוצם האור שהמשיכו מלמעלה מעלה בבחינת ציור לברכה כנ"ל וכו'.

ועל כן אומרים קריאת שמע קודם פרשת הקרבנות. כי עיקר התיקון של הקרבנות וקטורת שיש להם כח לעלות למעלה ולצייר שם האור לברכה וכו' - כל זה זוכין על ידי קריאת שמע שהיא אמונה שזהו העיקר, שעל ידי זה נכללין בו יתברך ובצדיקיו האמתיים ובתורתם הקדושה וזוכין להמשיך האור בבחינת ציור מלמעלה לטובה ולברכה, שעל ידי זה זוכין אחר כך שיתקן הכל - כי זוכין אחר כך לקבל עצות נכונות עד שיזכה לתשובה שלמה, שזהו בחינת קרבנות שמכפרין שאומרין אחר הקריאת שמע, כי הקרבנות הם בחינת תשובה כמו שכתוב (ויקרא טו, כא) והתודה עליו וכו', כי עיקר בחינת תיקון הקרבנות שהוא בחינת כפרת עונות שזהו בחינת תיקון התשובה - זה זוכין רק על ידי אמונה שהיא בחינת קריאת שמע כנ"ל. ליקו"ה (הלי' ק"ש הלי' ד, יג יד).

ס. בכין וקריין את שמע. וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות יב:): בקשו לקבוע פרשת

שיך לכאן ענין קריאת שמע, אך כפי שהתבאר לעיל, מובן כי וְזֶה לֹא עָשׂוּ אֵלָא פְּדֵי לְהַנְצִיל מֵהֲרֹהוּר שֶׁל אִשָּׁה זוֹנָה^ה שהתגברה אז, שְׁהִיא קְלִיפָה הַקּוֹדֶמֶת לְפָרִי, וְלָבוֹא לְהַתְגַּלוֹת הַתּוֹרָה:

ה וּכְשָׁבָא לְהַתְגַּלוֹת הַתּוֹרָה, אֲזִי נַעֲשֶׂה מֵהַתְגַּלוֹת נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת^ב, כִּי הַתּוֹרָה הִיא כְּלוּלָה מִנִּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל^ג, כְּמוֹ שְׁאוּמְרִים [בזמירות לליל שבת] 'לְמַעַבְד'

הַעֲרוֹת

בלק ובלעם בקריאת שמע וכו', כי על ידי קריאת שמע מבטלין ההרהורים הבאים על ידי קליפת בלעם. פרפראות לחכמה.

ע. וזה לא עשו אלא כדי להנצל מהרהור של אשה זונה שהיא קליפה הקודמת לפירי ולבוא להתגלות התורה. נראה לעניות דעתי שאפשר שרימזו לנו רבינו ז"ל סוד מה שהתגרו אז בלק עם בלעם בישראל כל כך, בפרט מה שהתגרו בהם בנות מואב זה היה בחינת קליפה הקודמת לפרי, וכמבואר באות א' ב' שקודם שבאין להתגלות בתורה ועבודה צריכין להצטרף תחלה בהגלות של תאוותיהם ומדותיהם וכלליותם הוא תאוות ניאוף, ואז צריכין לצעוק עין קלין וכו', ועל כן בכאן כשבאו לערבות מואב, ששם היו צריכין לבוא להתגלות התורה שזה בחינת כל ספר משנה תורה שנאמרה בערבות מואב, על כן התגרו בהם אז כל כך בכדי שישברו על ידי זה הקליפה הקודמת לפרי ולבוא להתגלות התורה כנ"ל. פרפראות לחכמה.

פ. וכשבא להתגלות התורה אז נעשה מההתגלות נשמות חדשות. רוצה לומר כמבואר שם לעיל ששורש כל הנפשות ישראל מושרשים בעין פנים של תורה ועל כן כשבא להתגלות חדש בתורה נעשה מזה בחינת נשמתין ורוחין חדתינ וכו', וכמבואר להדיא אחר כך בסוף המאמר. פרפראות לחכמה.

צ. לק' בכת"י רביה"ק.

נְשַׁמְתִּין וְרוֹחִין חֲדָתִין² בְּתַרְתִּין וּבְתַלְתִּין וּבְתַלְתָּא
 שְׁבַשְׂיָן' [-לעשות נשמות ורוחות חדשות, בשלושים
 ושנים ובשלושה ענפים], היינו שעושים נשמות על ידי
 'בְּתַרְתִּין וּבְתַלְתִּין' היא הַתּוֹרָה שְׂיֵשׁ בָּהּ שְׁלֹשִׁים
 וּשְׁנַיִם נְתִיבוֹת הַחֲכָמָה, 'וּבְתַלְתָּא שְׁבַשְׂיָן' הֵינוּ
 התורה שהיא נקראת אורִיתָא תְּלִיתָאִי³ [-תורה

הערות

ק. 'ובתלתא שבשין' היינו 'אוריתא תליתאי'. כי עיקר הציור בשלשה העולמות שהם
 בריאה יצירה עשיה, כי אצילות שם עיקר בחינת קמיץ וסתים, ושם נאמר (תהילים ה,
 ה) לא יגורך רע, כי אין להקליפות אחיזה שם כלל, כי שם כולו אלקות גמור, כי תמן
 איהו וגרמוי חד בהון וכו' כידוע (תיקו"ז ג:), ועל כן אין שייך שם ציור האור לפי הכלי
 כלל, רק כשמתחיל האור לירד לבריאה יצירה עשיה שם מצטייר האור, כי עיקר התחלת
 הציור הוא מבריאה שהיא בחינת (שם תיקון ו, כג.) בינה דמקנא בכורסאי שהיא בריאה
 כידוע (עץ חיים שער מב פ"א), ובינה היא בחינת נקודת צירי כידוע (שם שער ח פ"א). אבל
 אף על פי שהאור הוא בבחינת ציור בעולם הבריאה אף על פי כן כנגד עולם היצירה
 הוא בבחינת קמיץ וסתים בחינת חושך שאין בו שום תפיסה, שזהו בחינת ובורא חשך
 כנ"ל, וכשיורד ליצירה שם מצטייר יותר בבחינת אור, עד שיורד ובא למטה בעולם
 העשיה ששם גמר הציור, נמצא שעיקר הציור הוא בשלשה עולמות בריאה יצירה
 עשיה. כי הציור הוא בשלש בחינות בחינת אור מים רקיע כידוע (ספר הליקוטים ישעיה
 פ"מ). וכנגד כל זה הם בחינת השלש שעות ראשונות של היום שהם זמן קריאת שמע
 כי בהם נצטיר האור, כי הם שלש שעות כנגד כל השלש בחינות הנ"ל. וגם למטה
 צריכין שיצטייר האור בשלשה בחינות שהם מקום וציור וזמן כמבואר בדברי רבנו
 ז"ל במקום אחר (סי' סו), ועל כן הם שלש שעות כנ"ל. וזהו שאנו מבקשין בהושענות
 הושענא שלש שעות, שלש שעות דייקא, כי בהם צריכין ישועה גדולה כדי לצייר
 האור לברכה כנ"ל.

וזה בחינת עסק התורה של ה' יתברך שהוא עוסק בתורה בשלש שעות הראשונות של

עיונים

2. עי' לעיל אות א בהערה על כעצמים בבטן המלאה, שנתבאר שם ענין הרוח.

משולשת, בתורה נביאים וכתובים [שבת פח.].

נמצא פְּשֵׁה־צִדִּיק מְגִלָּה אֵיזָה דְּבַר תּוֹרָה, אֲזִי מוֹרִיד עַל יַדֵּי זֶה נִשְׁמָתִין חֲדָתִין [-נשמות חדשות], לְכֹל אֶחָד מֵהַשּׁוֹמְעִין הַתּוֹרָה, אַבְל כֹּל אֶחָד מִקְּבֵל אֵת זֶה לְפִי בְּחִינַתּוֹ וּתְפִיסָתּוֹ, לְפִי הַכֹּלִים שֵׁשׁ לוֹ. כִּי הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ שְׁנֵי פָחוֹת, לְהַמִּית וּלְהַחְיֹת. כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חז"ל עַל הַפְּסוּק שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַתּוֹרָה וְשִׁמְתֶם אֶת־דְּבָרֵי אֱלֹהֵי עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשֵׁכֶם וְדַרְשׁוּ חז"ל

הערות

היום כשרז"ל (ע"ז ג.א). ולכאורה תמוה הענין מאוד איך שייך אצלו יתברך עסק התורה, הלא כל התורה מאתו תצא, והוא יתברך יודע כל התורה בידיעה אחת ברגע אחת. אך כל זה הוא בחינה הנ"ל כי מצד רחמיו המרובים על ישראל על כן הוא יתברך בעצמו עוסק בתורה שלש שעות כדי להמשיך אור התורה בבחינת ציור לטובה ולברכה מלמעלה קודם שירד למטה, וזהו בחינת עסק התורה של ה' יתברך, כמו שלמטה צריכים לעסוק בתורה כדי לברר הדין וההלכה, כי מקדם הבירור עדיין האור התורה קמיץ וסתים ממנו, וכפי מה שזוכה לברר הדין כן מצייר האור לפי בחינתו, כמו כן ה' יתברך בעצמו כביכול עוסק בתורה לטובת ישראל לברר ולצייר אור העליון מאד שהוא בחינת קמיץ וסתים מכל העולמות - והקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בתורה שלש שעות ומצייר האור לברכה. ועל כן צריך משך זמן דיקא, כי הציור הוא בזמן דוקא, כי למעלה מהזמן אין משיגין הציור. ועל כן נמשך הזמן שלש שעות ראשונות דיקא, כי אלו השלש שעות ראשונות של היום הם זמן קריאת שמע שבהם מצירין ישראל האור לברכה למעלה קדם שירד למטה על ידי מצות קריאת שמע בעונתה כנ"ל, ועל כן גם הקדוש ברוך הוא יושב אז ועוסק בתורה כדי לצייר האור לברכה ולטובה קודם שירד למטה, כדי שיהיה בנקל להם לישראל לצייר האור לברכה גם כשירד למטה. ליקו"ה (הל' ק"ש הל' ד, ט י').

ר. רש"י שם ד"ה אוריאן.

(קידושין ל:) מתיבת 'וְשִׁמְתֶם', שזה כמו שכתוב 'סם תם' שהתורה היא כמו סם שלם שהוא מרפא לגמרי^ש, ועל ענין זה שהתורה נמשלה לסם דרשו חז"ל (יומא עב.ב, ועין תענית ז.) שאם הוא זָכָה לקבל את התורה כראוי, אזי היא נַעֲשִׂית לוֹ סָם חַיִּים, אבל אם הוא לא זכה, אזי התורה נעשית לו סם מיתה [וְכוּ'], וּכְתִיב (הושע יד, י) 'יִשְׂרָיִם דְּרַכֵּי ה' צְדִיקִים יִלְכוּ בָם וּפְשָׁעִים יִפְשְׁלוּ בָם' [וְכוּ'], כִּן הַתּוֹרָה שֶׁל הַצְּדִיק לְכָל אֶחָד כְּפִי תְּפִיסָתוֹ וּקְבִלְתוֹ, יֵשׁ אָדָם שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ נִשְׁמָה חֲדָשָׁה מִהַתְּגַלּוֹת הַתּוֹרָה, וְיֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא חָס וְשָׁלוֹם, לְהַפּוֹךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב 'צְדִיקִים יִלְכוּ בָם' וכו'. הַכֹּל לְפִי הַכְּלִי שֶׁלוֹ, הֵינּוּ כְּפִי תְּפִיסָתוֹ וּקְבִלְתוֹ, הֵינּוּ כְּפִי תְּפִיסָת וּקְבִלְת הַמַּחֲזִין שֶׁלוֹ.

דָּזָה הוּא כָּלֵל גָּדוֹל, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְשׁוֹם אָדָם לְהַשִּׁיג וּלְתַפֵּס בְּדַבּוּרוֹ שֶׁל הַצְּדִיק, אִם לֹא שֶׁתִּקַּן תְּחִלָּה אוֹת בְּרִית קִדְשׁ^ה כְּרֵאוּי^א, וְאִזִּי יְכוּל לְהַבִּין וּלְתַפֵּס

 הערות

ש. רש"י (קידושין ל: ד"ה ושמתם).

ת. כי זה כלל גדול שאי אפשר לשום אדם להשיג ולתפוס בדבורו של הצדיק אם לא שתיקן תחלה אות ברית קדש כראוי. כי מבואר לעיל שאין לנו שום תפיסה בהתורה

הקדושה כי אם כפי תיקון הברית שהוא תיקון כלי המוחין - שאז מקבל האור בבחינת ברכה בבחינת סם חיים בבחינת צדיקים ילכו בס, אבל להיפך כשלא תיקן הברית עדיין אזי חס ושלום אינו יכול לקבל האור בבחינת ברכה ונצטייר האור להיפך חס ושלום. ולכאורה לא שבקת חיי לכל בריה, כי אם כן מה יעשו המון עם שרובם אינם בכלל תיקון הברית בשלימות, כי זעירין אינון בכל דור שזוכין לתיקון הברית בשלימות ואם כן זה שלא זכה עדיין לתיקון הברית אם כן חס ושלום אפס תקוה, כי אינו יכול לקבל שום עצה מהתורה הקדושה מאחר שהמוחין שלו אינם מתוקנים על ידי פגם הברית שפגם, ואדרבה לא זכה נעשה לו סם מות חס ושלום, כי נצטייר אצלו האור בהיפוך לפי פגם הכלים של המוחין שלו, ואם כן מה יפעל בעסק התורה. וכן אפילו כשיבוא להצדיק והצדיק יגלה לו תורה ומוסר, מה יועיל לו, אדרבה יוכל לקלקל לו יותר חס ושלום מחמת שתפיסת המוחין שלו הם פגומים על ידי פגם הברית, ואזי אינו יכול לתפוס דבורו של הצדיק, רק אדרבה נצטייר אצלו להיפך בבחינת לא זכה וכו' כמבואר שם היטב בהתורה הנ"ל, ואם כן נפל פיתא בבירא, ומה הועילו חכמים בתקנתן שעוסקין כל ימיהם לתקן נפשות ישראל על ידי התגלות תורתם הקדושה, ועיקר תיקון נפשות ישראל הוא להוציאם מפגם הברית, שזהו יסוד כל התורה כולה כידוע, ואיך אפשר לתקן על ידי התורה את אותן שפגמו בברית קדש, מאחר שאין להם יכולת לתפוס דבורו של הצדיק וכו', אדרבה נצטייר אצלם אור התורה של הצדיק להיפך חס ושלום בבחינת לא זכה וכו' כנ"ל.

אך באמת יש בענין זה דברים גנוזים הרבה, וכאשר הבננו מפיו הקדוש כמבואר בדבריו (סי' ס ועוד) שבשביל זה צריך הצדיק לפעמים להלביש תורתו בכמה בחינות, לפעמים מלביש תורתו בספורי מעשיות ושיחות חולין, ולפעמים מלביש זאת התורה בתורה אחרת וכו', הכל באופן כדי שיוכלו גם הפגומים לקבל בדרך נפלא התגלות העצות איך לזכות להתקרב אליו יתברך ממקום שהם שם.

ועיקר העצה לכל זה העיקר הוא האמונה הקדושה, שהוא בחינת שמע ישראל וברוך שם, כי על ידי אמירת שמע ישראל וברוך שם זוכין להנצל מהרהורי נאוף כנ"ל, נמצא ששמע ישראל וכו' הוא בחינת תיקון הברית שהוא תיקון המוחין שהם הכלים לצייר האור לברכה וכו' כנ"ל (וכן מבואר בכוונות (פע"ח ק"ש פ"ה) שעיקר המוחין נמשכין על ידי קריאת שמע, היינו כנ"ל, כי קריאת שמע הוא תיקון המוחין), ועל כן על ידי האמונה הקדושה שהוא קריאת שמע על ידי זה יכולים לצייר האור לברכה, ואז יכולים לעסוק בתורה ולקבל עצות מתורתו של הצדיק האמת, כי נצטייר האור לטובה ולברכה על ידי האמונה הקדושה שהוא שמע וברוך שם שהם בחינת תיקון הברית כנ"ל.

כי עיקר הוא האמונה כנ"ל הן בכלליות התורה, והן בפרטיות בכל דור ודור שצריכין להתקרב להצדיק האמת שבכל דור ודור - העיקר הוא האמונה שצריך לבטל דעתו

לגמרי כאלו אין לו שום דעת עצמו כלל, ויסתכל רק על האמת לאמתו, וימשיך עצמו רק אל האמת שהוא בחינת אמונה ולא יטעה את עצמו, ואז בודאי יזכה לקבל עצות קדושות ותיקון גדול מהצדיק ותורתו, אף על פי שלא תיקן בריתו עדיין ואין המוח שלו בשלימות. והעיקר שיכיר את מקומו וידע זאת בעצמו איך המוח שלו אינו מתוקן כראוי מחמת פגם הברית שלו כפי מה שיודע בנפשו, ועל כן הוא צריך לבטל דעת עצמו לגמרי, וכשבא אל הצדיק יטה דעתו רק על האמת לאמתו, וכן כשעוסק בתורה יבטל בכל פעם הערמימיות שנכנס בתוכו, ויבקש מה' יתברך שיגלה לו נקודת האמת בכל פעם שידע תמיד בכל עת איך להתנהג באמת לאמתו, ואם יבוא על דעתו איזה קושיא על הצדיק או על התורה או על ה' יתברך, יבטל דעתו ויאמר בלבו מי אני ומה דעתי וחכמתי שיהיה קשה לי איזה קושיא על השלם בדעת, כי הלא אני יודע בעצמי שדעתי עכורה ופגומה מאד על ידי פגם הברית שלא זכיתי עדיין לתקן, ויבטל דעתו לגמרי ויסמוך עצמו רק על אמונה, וימסר לבו לה' יתברך ולצדיקי אמת ולתורתם הקדושה שיוליכו אותו בדרך האמת כרצונם, ואז יזכה שיאיר לו האמת בכל עת ויזכה לצייר ולקבל אור תורתם בבחינת ברכה, אף על פי שלא זכה עדיין לתיקון הברית, כי אמונה עולה על הכל, כי על ידי אמונה הוא נכלל בה' יתברך ובהצדיקים שמאמין בהם ובתורתם, ואז הם בעצמם מצירים לו האור לברכה וממשיכין לו אור מתקן ומצויר בבחינת ברכה מלמעלה קודם שיורד אליו, ואז אין הכלים פגומים שלו יכולים לקלקל האור חס ושלום לציירו בהיפך, כי כבר נצטייר האור למעלה בבחינת ברכה.

וזהו בחינת מה שכתוב שם בהתורה הנ"ל על פסוק 'הנה ברך לקחתי ובירך ולא אשיבנה', שבלעם היה רוצה לצייר האור לפי בחינתו לקללה חס ושלום, 'ולא אבה ה' אלקיך לשמע אל בלעם ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה' (דברים כג, ו) - כי נצטייר האור מלמעלה בשעת הלקיחה בבחינת ברכה כמבואר שם. וכל זה זוכין על ידי אמונה שהיא בחינת קריאת שמע, כי על ידי קריאת שמע אמונה שמאמינים בו יתברך ואומרים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד וכו' - על ידי זה נכללים באחדותו יתברך, וכשנכלל למעלה בו יתברך, אז זוכה לצייר האור למעלה למעלה בבחינת ברכה קודם שירד למטה, שזהו בחינת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שאומרים תיכף אחר קריאת שמע, כדי לצייר האור בבחינת ברוך תיכף ומיד אחר שנכללים באחדותו יתברך, כי אז זוכין לצייר האור למעלה תיכף ומיד כשנמשך מה' יתברך בעצמו קודם שיתחיל לירד לכל העולמות - לציירו שם בבחינת ברוך, ואז כשנצטייר למעלה בבחינת ברוך אז אין כלי המוחין שלמטה אף על פי שהם פגומים אין יכולים לקלקל האור לציירו להיפך חס ושלום, כי כבר נצטייר למעלה בבחינת ברכה כנ"ל. שזהו בחינת מה שבלעם לא היה יכול לשנות לצייר האור לקללה חס ושלום, אף על פי שכליו היו פגומים מאד מאד, כי היה משוקע בתאוות נאוף מאד מאד - אף על פי כן לא היה

יכול לשנות לצייר האור להיפך חס ושלום, מחמת שהלקיחה בעצמה היה בבחינת בירך כנ"ל, שזהו בחינת 'הנה ברך לקחתי וברך ולא אשיבנה', כי נצטייר האור למעלה במקום הלקיחה בבחינת ברוך כנ"ל, וזה היה תוקף הנס שעשה ה' יתברך אז בימי בלעם הרשע שהיו אז ישראל בסכנה גדולה מאד כידוע.

וכמו כן בכל אדם כשיודע בעצמו שמוחו אינו בשלמות, כי לא זכה לתיקון הברית עדיין, וכל מה שירצה לילך על פי חכמתו יוכל לקלקל יותר חס ושלום כנ"ל - על כן עיקר העצה היא האמונה, שעל ידי האמונה עוברים על כל החכמות ונכללים בהאמת בעצם, דהיינו בה' יתברך ובהצדיקים אמתיים שמאמין בהם ובתורתם האמתיית, ואז על ידי תוקף האמונה שלו שעל ידי זה נכלל בהם, על ידי זה נצטייר אצלו האור לברכה למעלה, עד שאינו יכול להתקלקל למטה חס ושלום על ידי פגם כלי המוחין שלו כנ"ל, ואז לא די שאין נצטייר האור למטה להיפך חס ושלום על ידי פגם כלי המוחין שלו על ידי פגם הברית כנ"ל, אלא אדרבה על ידי שממשיך האור מצויר מלמעלה בבחינת ברכה כנ"ל, אזי זה האור המצויר מלמעלה בבחינת ברכה - מברר ומתקן ומזכך הכלים שלו דהיינו המוחין וזוכה על ידי זה לתיקון הברית. וזה בעצמו בחינת מה שכתב רבנו ז"ל בהתורה הנ"ל שאמירת שמע וברוך שם הם מסוגלים לתיקון הברית, היינו כנ"ל, כי שמע וברוך שם שהוא עיקר האמונה הקדושה - על ידי זה נכללים בו יתברך ומציירים האור למעלה בבחינת ברוך וכו' כנ"ל, ואז על ידי זה נתברך הכלי המוחין שלו ונודככים וזוכים לקבל עצות קדושות אמתיות ונתתקנים על ידי זה שזהו בחינת תיקון הברית שהוא תיקון המוחין כנ"ל.

וזה בחינת מה שצריכים לראות ולהשתדל להתקרב לצדיק הגדול ביותר מאד, וכל מה שהוא חולה בנפשו ופגום יותר ויותר הוא צריך צדיק גדול יותר שיוכל לתקן גם נפשו הפגומה מאד כמבואר מזה בהתורה מישראל דסכינא (ס"ה ל). היינו על פי המבואר למעלה, כי הצדיק צריך אומנות גדול וחכמה יתרה לתקן נפשות הפגומים, כי אי אפשר לומר להם תורה בפשיטות מה שהם צריכים, מחמת שכליהם פגומים מאד, וכל מה שיאמר להם יהיה נפגם ונתקלקל אצלם על ידי כליהם הפגומים על ידי פגם הברית שלהם, כי אין יכולין לתפוס דבורו של הצדיק כי אם כפי תיקון הברית שהוא תיקון המוחין שהם הכלים לתפוס ולקבל אור התורה והאמת של הצדיק, ומאחר שכליהם פגומים מאד אם כן מאין יבוא עזרם, על כן צריך הצדיק לתחבולות רבות מאד להמשיך אור התורה והעצות הקדושות בדרך נפלא ונורא מאד עד שיגיע לאזנם - עד שיבינו פשיטות העצה באמת לאמתו איך לצאת מאפלה לאורה.

וכל זה הוא בחינה הנ"ל, היינו שהצדיק בגודל קדושתו ותוקף מעלתו הרמה למעלה למעלה במקום שאין יד שכל אנושי מגיע לשם, זה הצדיק יכול לצייר האור גם למעלה למעלה במקום שאין יד הקליפות והסטרא אחרא שולטין שם, ואזי יכול להמשיך האור

מתוקן ומצויר לטובה למטה עד שלא יוכלו פגם כליהם לקלקל האור ולציירו להיפך, אדרבה זה האור המתוקן והמצויר לטובה - יתקן ויזכך כליהם, כי יזכו על ידי האור הזה לתיקון הברית שהוא בחינת תיקון הכלים של האור שהם בחינת המוחין כנ"ל. והעיקר אם יזכו להאמין בו באמונה שלמה שעל ידי זה הם נכללים בו ומקבלים ממנו האור כפי מה שציירו הוא מלמעלה עד למטה למטה לטובה ולברכה.

כי כבר מבואר לעיל קצת שמה שהוא בחינת קמיץ וסתים למטה - למעלה במדרגה הגבוהה יותר הוא בבחינת צירי בבחינת ציור וכו' כנ"ל. ועל כן הצדיק שהוא גבוה מאד במדרגה גבוה מאד הוא יכול לצייר כל האורות שלמעלה במקומיהם העליונים שנחשבים אצלנו לבחינת קמיץ וסתים, כי מדרגתו גבוה מאד. ועל כן כל מה שהוא פגום יותר הוא צריך צדיק גדול ביותר שיעסוק בתיקון נפשו, היינו שצריך צדיק גדול ביותר שיוכל לצייר האור למעלה למעלה יותר, ולהמשיכו בבחינת ציור ותיקון לטובה למטה למטה יותר ולא יוכלו לגע בו ידי זרים. כי האדם על ידי חטאו הוא יורד למטה ופוגם למעלה - שמסלק האור מהעולמות השייכים לשורש נשמתו. והכל כפי הפגם כן יורד למטה למטה, וכן פוגם למעלה למעלה. למשל כשחס ושלום פוגם בעברה אחת אזי כפי הפגם כן מסלק האור מאיזה עולם, כגון שיש שאינו פוגם בחטאו כי אם בעולם היצירה ואזי גם ירידתו למטה אינו ירידה גדולה כל כך. וכשחס ושלום פוגם יותר, אזי מגיע הפגם חס ושלום בעולם גבוה יותר, וגורם אחיזת הקליפות והסטרא אחרא גם שם ואזי ירידתו גם כן עמוקה יותר חס ושלום, וכן להלן חס ושלום, נמצא זה שפגם בעולם היצירה וגרם אחיזת הסטרא אחרא שם, אזי אם יהיה נמשך האור שקמיץ וסתים מבריאה ליצירה כדי שיצטייר ביצירה כנהוג תמיד, לא היה אפשר לו לקבל שום עצה ולשוב אל ה', כי כשיצטרך לצייר האור ביצירה יצטייר להיפך חס ושלום על ידי הסטרא אחרא והקליפות שגרם להתאחזו שם, על כן בהכרח שיתקרב לצדיק גדול כזה שיש לו כח לעלות לעולם הבריאה שגבוה יותר ולצייר שם האור לטובה ולברכה, ולהמשיך זה האור בבחינת ציור לברכה עד מקומו שנפל לשם על ידי חטאו באופן שלא יגעו בו ידי זרים שהם הקליפות והסטרא אחרא הנאחזין בו, כדי שלא יוכלו להפוך דעתו מן האמת - שלא יוכלו לצייר האור להיפך חס ושלום. וכן כשפוגם יותר ופוגם בעולם גבוה יותר, הוא צריך צדיק גדול וגבוה יותר שיוכל לעלות לעולם גבוה עוד יותר ויותר לצייר שם האור לברכה ולהורידו למטה למטה יותר למקום שנפל לשם חס ושלום, וכן להלן חס ושלום עד שיש שנפלו כל כך ופגמו כל כך עד שפגמו בכל העולמות שלמעלה עד למעלה למעלה עד אור העליון שהוא בחינת קמיץ וסתים ממש ששם עיקר בחינת קמיץ, כי הוא קמיץ וסתים מכל העולמות שלמעלה, וכשפגמו כל כך - גם ירידתם עמוקה מאד מאד, עד שיש שנפלו לשאול תחתיות ומתחתיו רחמנא לצלן, ואז אי אפשר לתקנם כי אם על ידי הצדיק הגדול במעלה מאד מאד שיכול

לעלות למעלה מעלה עד אין סוף ולירד עד אין תכלית, והוא יכול לצייר האור גם למעלה מעלה, כי הוא ממשיך האור מבחינת הקמץ העליון שאין למעלה ממנו, שהוא בחינת כתר עליון, שהוא למעלה מכל העולמות והספירות, ומשם הוא ממשיך האור ומציירו שם בבחינת ברכה, כי בגדל כוחו וחכמתו יש לו כח לצייר האור גם שם, והוא ממשיך האור בגדל כוחו דרך כל העולמות ומציירו בכל עולם ועולם לטובה ולברכה, עד שממשיך עצות טובות בחינת אור מצויר לברכה למטה למטה, עד שמגיע הארה ותיקון אפילו לאלו הנפשות שנפלו למטה למטה מאד למקום שהם שם, כי כל מה שהצדיק עולה למעלה יותר ומצייר האור למעלה יותר, הוא יכול להמשיכו למטה למטה יותר, כמובן כל זה בדברי רבינו ז"ל. ועל כן כל מה שהוא חולה בנפשו יותר ויותר הוא צריך רבי גדול שהוא צדיק גדול ביותר כנ"ל.

א. כי זה כלל גדול שאי אפשר לשום אדם להשיג ולתפוס בדיבורו של הצדיק אם לא שתיקן תחלה אות ברית קדש כראוי. ועיין בפרפראות לחכמה שכתב: ולכאורה אינו מובן, כי רוב העולם אינם זוכים לתיקון הברית בשלימות בפרט בימי הנעורים, ואם כן יכול להיות אדרבא חס ושלום שהתורה של הצדיק יהיה נעשה לו סם מות חס ושלום. אך הא גופא קשיא נמי על סתם לימוד התורה בכלל שיש בה גם כן שני כוחות הנ"ל.

אך הם אמרו והם אמרו, הם אמרו (כמס' תענית דף ז) שהעוסק בתורה שלא לשמה נעשה לו סם מות חס ושלום, והם אמרו לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, וכבר דקדקו התוספות ז"ל הרבה בזה, אך לפי פשוטו המובן הוא כי כשאינו רוצה בלימוד לשמה כלל, רק בלימוד שלא לשמה דייקא להתיהר ולקנטר או שלא על מנת לעשות ולקיים כלל, אז בוודאי אדרבא התורה נעשית לו סם המות חס ושלום, אבל בלימוד על מנת לעשות ולקיים, ויודע שתכלית מצוות לימוד התורה הוא הלומד לשמה דייקא, רק מחמת שהוא עדיין אינו במדריגה הזאת ללמוד בכונה זכה ונקה לשמה לבד דייקא, ומתערב בו עדיין גם מחשבות שלא לשמה שיהיה נקרא רבי וכדומה, ובפנימיות לבבו הוה ניחא ליה טפי אם היה זוכה ללמוד לשמה כבר לבב, מאחר שעיקר שלימות קיום מצוות לימוד התורה ללמוד לשמה, והרי גם הוא לומד על מנת לעשות ולקיים, רק שעדיין מעורב בו גם מחשבות שלא לשמה ומאחר שהוא מרגיש קצת בחסרונו על כל פנים, על כן התירו לו רבותינו ז"ל ללמוד שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, וכמו שפירשו הקדמונים ז"ל שרוצה לומר שגם כוונתו יהיה שמתוך שלא לשמה יזכה לבוא ללימוד לשמה נמצא ממילא שגם פנימיות כוונות זה הלימוד הוא גם כן בחינת לשמה כנ"ל, ועל כן בא על ידי זה באמת לבחינת לשמה.

ועיין כעין זה בהקדמת עץ החיים בשם מהרח"ו ז"ל, שדיקדק בענין שאמרו לענין לימוד הקבלה דמאן דעייל ולא נפיק טב ליה דלא איברי, היינו מי שאינו יודע שיוכל

לכנוס בלימוד זה ולצאת ממנו בשלום שלא יושאר בו מבוכות וספיקות חס ושלום אסור לו לכנוס בזה, רק מי שיודע שהוא בבחינת של ר' עקיבא וכיוצא שנכנסו בשלום ויצאו בשלום ודקדק דאם כן מי הוא זה שמותר לו ליכנס בזה, כי רוב בני אדם בפרט בדורות האחרונים בוודאי אינם במדרגה זו וכו', ועל כן פירש שם שגם אם האדם מובטח שאף על פי שיהיה נראה לו כמה ספיקות ודברים תמוהים בענין הלימוד הזה, יאמר בלבו רק מחמת חסרון שכלו איננו יכול להשיג הענין על בוריו, ולא שחס ושלום בדבר הזה עצמו יש בו שום פיקפוק, לזה האיש מצוה ללמוד עמו זה הלימוד, שמתוך כך מתוך שלא לשמה בא לשמה, ואין איסור אלא למי שאין לו כח לעמוד בהיכל המלך ויבוא לידי כפירה חס ושלום, וזה בחשבו כי הוא חכם גדול ואין העדר מצדו וכו' ע"ש הובא זה גם בדברי אחרוני המקובלים ז"ל ודו"ק בדבריו ז"ל היטב.

וכמו כן לענינינו, בוודאי מי שלא זכה לתיקון הברית כראוי ואין המוחין שלו בשלימות אין לו תפיסה כלל בדיבורו של הצדיק, ואז יכול להיות שיהיה נעשה אצלו מהתגלות התורה של הצדיק להיפוך חס ושלום בבחינת לא זכה כו', אך כשמאמין בזה עצמו באמת ויודע חסרונו שעדיין לא זכה לתיקון הברית ולתיקון המוחין בשלימות, ועל כן עדיין אין לו שום תפיסה בדיבורו של הצדיק, רק שאף על פי כן הוא כרוך אחר הצדיק ומשתוקק לשמוע דבריו והתגלות תורתו, כי אולי אף על פי כן יקבל מזה איזה עצה טובה ותיקון ודרך הישר לנפשו גם לפי תפיסת שכלו הפגום, ובאם שרואה ששכלו רוצה להטותו קצת מדרך הישר על ידי שמוצא איזה דברים תמוהים בתוך דברי הצדיק, או ששכלו רוצה להטותו לפרש איזה כוונה שאינה נכונה בדברי הצדיק, שעל ידי זה יוכל להטות מדרך הישר חס ושלום, אז תיכף ומיד עומד על עמדו ומתבונן בדעתו, הלא אין שכלי שלם ותפיסת המוחין שלי אינם בשלימות ואין לי תפיסה כלל בדברי הצדיק, ובוודאי כל דברי הצדיק ישרים ונכוחים, רק שאין לי תפיסה בהם מחמת שלא זכיתי עדיין לתיקון הברית כראוי, אז על ידי זה בעצמו הוא נשמר שלא יהיה נעשה אצלו סם מות חס ושלום, רק אדרבא בבחינת מתוך שלא לשמה בא לשמה, המוזכר בדברי הרב מהרח"ו ז"ל הנ"ל, עד שזוכה אחר כך על ידי ההתקרבות להצדיק לתיקון הברית ולתיקון המוחין בשלימות באמת ואפשר לומר שזה גם כן מרומז בענין (במדבר כ"ה) ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל ישראל, ואמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין פ"ב) שנעתלמה הלכה אז ממשה רבינו ע"ה, והפירצה הזאת היתה לעיני כל ישראל, והיה יכול להיות נפגם על ידי זה בחינת קדושת הברית וקדושת המוחין של כלל ישראל חס ושלום, אך (במדבר כ"ה) והמה בוכים פתח אוהל מועד, כי אף על פי שהיה התגרות גדול כל כך, עד שעשה זאת לעיני כל ישראל ולא סקלו אותו באבנים כראוי לו, אף על פי כן על כל פנים, לא הוה ניחא להו גם כן בזה, רק אדרבא בכו וצעקו על זה והיו קורין את שמע, בכדי שינצלו הם על כל פנים מההתגרות של

הרהורים של אשה זונה חס ושלום וכמבואר בפנים, על ידי זה בעצמו זכה פנחס להתגבר בקנאת ה' צבאות ויכפר על בני ישראל, וזכו לשלימות המוחין שזה בחינת שמי מעיד עליהם הנאמר דייקא אחר ענין זה וכו"ל:

ועיין בלקוטי הלכות, הלכות קריאת שמע הלכה ד' שדיקדק גם כן בזה, כי מאחר שכל זמן שלא זכה לתיקון הברית בשלימות אז כלי המוחין שלו פגומים, ונצטייר האור אצלו להיפוך חס ושלום בבחינת קללה, ובבחינת לא זכה נעשה לו סם המות חס ושלום, אם כן רוב העולם שלא זכו לתיקון הברית בשלימות האם נאמר שאפס תקותם חס ושלום, מאחר שכלי המוחין שלהם פגומים ואינם יכולים לקבל עצה אמיתית לא מכלל התורה הקדושה ולא מהדיבורים של הצדיק האמת וכו' עיין שם שהאריך בזה לבאר, שעיקר העצה לכל זה הוא האמונה הקדושה, וכמו שמבואר במאמר הנ"ל שעל ידי אמירת שמע וברוך שם, שזה בחינת כלל אמונתנו הקדושה וקבלת עול מלכות שמים, זוכין על ידי זה עצמו להנצל מהרהורי ניאוף, שזה בחינת תיקון הברית ותיקון המוחין, כמו כן גם בפרטיות על ידי שמאמין באמת בהשם יתברך ובכלל התורה הקדושה, ובדברי הצדיק האמת ומבטל דעתו נגדם באמת, כי יודע האמת שדעתו פגומה מחמת שלא זכה לתיקון הברית בשלימות, על כן כשקשה לו איזה קושיא או שנכנס בו איזה ערמימות, הן בכלל לימוד התורה הקדושה, הן בדברי הצדיק האמת, הוא מבטל דעת עצמו לגמרי ומטה דעתו רק אל האמת לאמתו, ומתפלל על זה להשם יתברך בכל עת, שיגלה לו נקודה האמת שבתורתנו הקדושה ושבדברי הצדיק האמת, וסומך עצמו רק על האמונה הק' באמת, על ידי זה הוא נכלל בהשם יתברך ובהצדיקי אמת ובתורתם הקדושה באחדות אחד עד שעל ידי זה נצטייר האור למעלה לברכה, קודם שיוורד לתוך הכלים פגומים שלו בבחינת הנה ברך לקחתי וברך וכו' כנ"ל, ואז גם אחר כך כשיוורד האור לתוך הכלים, לא די שאין הכלים יכולים לפגום אותו ולציירו להיפוך חס ושלום, מאחר שכבר נצטייר האור לברכה קודם שירד לתוך הכלי, כי אם אף גם אדרבה זה האור שנצטייר כבר לברכה למעלה, עכשיו כשיוורד למטה לתוך הכלי הוא מברר ומתקן ומזכך גם הכלים שלו דהיינו המוחין, וזוכין על ידי זה בעצמו לתיקון הברית ולתיקון המוחין בשלימות וכו' עיין שם שהאריך בזה בדברים נפלאים.

(אמר המחבר אי לאו דמסתפינא הוה אמינא סעד וסמך להנ"ל שעיקר תיקון כלי המוחין והדעת הוא על ידי אמונה (וכמבואר עוד מזה בכמה מקומות בדבריו ז"ל) ממה שמבואר בעץ חיים שער שבירת כלים פרק ג' ששבירת כלי הדעת ירד למקום שעתידי להיות הדעת דבריאה, ואור הדעת עצמו ירד במקום כלי המלכות דאצילות כדי להאיר משם מרחוק בהכלי שלו העומד בבריאה וכבר ידוע שמלכות הוא בחינת אמונה, נמצא מבואר שעיקר תיקון כלי הדעת הוא על ידי אור הדעת שנשאר במלכות דאצילות שהוא בחינת אמונה כנ"ל וכעין שמבואר במאמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים סי' ל"ד מענין תיקון שבירת כלי החסד על ידי אור החסד הנשאר ביסוד דאצילות וכו' והוא רחום יכפר).

דבורו של^ב הצדיק. דאיתא בזהר^ג סלוקא דיסודא
 [-היסוד עולה] עד אבא ואמא, שהם בחינת חכמה
 ובינה, שהם כנגד האותיות י"ה שבשם הוי"ה, שהם
 כנגד המחין. נמצא פשתקן אות ברית קדש פראוי,
 וקדושת היסוד הרי היא עולה עד המוחין, אזי המחין
 שלו בשלמות, ויכול להבין דבורו של הצדיק.
 כפי התקון של כל אחד, כך הוא השגתו:

ו וזה הוא כלל גדול, כי מפי עליון לא תצא^ד
 כי אם אור פשוט, שנשפעת מלמעלה השפעה

הערות

ב. ואזי יכול להבין ולתפוס דבורו של הצדיק. כשמתקן אות ברית קדש, אזי המוחין
 שלו בשלמות ויכול להבין דבורו של הצדיק, כפי התיקון של כל אחד כך השגתו, דזהו
 כלל גדול שאי אפשר לשום אדם להשיג ולתפוס בדבורו של הצדיק אם לא שתיקן
 תחלה אות ברית קדש כראוי, אבל על ידי פגם הברית נפגם דעתו ומוחו, עד שאינו
 תופס ומשיג כלל דברי הצדיק, ויוכל להכשל בהם אם ילך אחרי עקמימיות שבלבו,
 ואחרי הקושיות של שטות שנופלים בדעתו עליו. ליקוטי עצות (ברית אות לח).

ג. עין זוהר משפטים קי. ובזהר הרקיע שם. וביאור האידרא זוטא קיח.

ד. 'כי מפי עליון לא תצא'. וזה מפי עליון לא תצא הרעות והטוב מה יתאונן אדם
 חי וכו', מפי עליון לא תצא וכו' - זהו כל ענין הנ"ל שמלמעלה אינו יורד כי אם אור
 פשוט כמו שהביא שם מקרא זה לענין זה כמבואר בהתורה הנ"ל עין שם - רק כל
 אחד צריך לציר האור כפי תפיסת המחין שלו, ועל כן (המשך הפסוק הנ"ל) 'מה יתאונן
 אדם חי גבר על חטאיו' - כי צריך כל אדם להיות גבר על חטאיו, להתגבר על יצרו
 ולאונן ולקונן על חטאיו אשר עברו על ראשו כדי שעל ידי זה יוכל לציר האור לטוב
 כראוי. וזה נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה'', כי בודאי צריכין לחפש דרכיו

פשוטה ללא כל ציור לטוב או לרע, אַךְ לְפִי בְּחִינַת
כְּלֵי הַמְּקַבֵּל אֶת הָאוֹר, כִּן נְצַטִּיר הָאוֹר בְּתוֹכוֹ,

הערות

ולחקר מאד מאד אחר דרך הטוב והישר באמת לאמתו כדי שיזכה לשוב עד ה', כי מחמת ענין הנ"ל שמלמעלה אינו יורד כי אם אור פשוט - שזהו בחינת מפי עליון לא תצא הרעות והטוב כנ"ל וצריך כל אחד לציר האור כפי תפיסת המחין שלו - שזהו בחינת זכה נעשית לו סם חיים לא זכה וכו' - על כן בודאי מי שרוצה לחוס על נפשו שלא יאבד את עולמו חס ושלום צריך לחפש ולחקור מאד אחר האמת כדי לשוב אל ה' באמת, כי אולי מטעה אותו דעתו באיזה דרך מחמת שלא זכה לצייר האור כראוי, מחמת שהכלים שלו אינם בשלמות מחמת פגם הברית וכנ"ל.

ועיקר התיקון לכל זה הוא 'נשא לבכנו אל כפים אל אל בשמים', שהוא צעקה ותפלה ושיחה והתבודדות בינו לבין קונו - שצריכין לצעוק הרבה לה' יתברך במסירת נפש עד שכמעט תצא נפשו, כשארז"ל (תענית ח.) אין תפלתו של אדם נשמעת אלא אם כן משים נפשו בכפו ולמדו מפסוק זה (וכמובא זה בשיחותיו הקדושים בסיפורי חיי"מ ובסי' צט תנינא), כי עיקר תיקון הברית הוא על ידי צעקה הרבה לה' יתברך - שצריכין לצעוק שבעין קלין לפחות, ובאלו שבעין קלין כלולים קולות וצעקות ותפלות ותחנונים הרבה לאין מספר - כי צריכין להתפלל על זה כל ימי חייו, כי השבעין קלין הם כנגד השבעים פנים לתורה שצריך כל אחד מישראל לזכות להם, וכל אחד יכול להבין בנפשו כמה הוא רחוק עדיין אפילו מפנים אחד של התורה הקדושה מכל שכן מכולם, ועל כן אפילו אם לא פגם הרבה ואפילו אם כבר צעק הרבה לה' יתברך ועשה מצוות הרבה ולמד תורה הרבה, אף על פי כן

מאחר שרואה שעדיין לא השיג אפילו חלק אחד מאלף ורובה מפנים אחד לתורה, כמה וכמה הוא צריך עדיין לצעק לה' יתברך כל ימי חייו. וכבר ידוע שאסור ליאש עצמו מן הצעקה לעולם, כי אפילו אם פגם הרבה מאד מאד ואפילו אם עדיין הוא כמו שהוא אם לא יתיאש את עצמו מן הצעקה ומתפלה ותחנונים - יכול לזכות לפנים לתורה באמת ואפילו לכל השבעים פנים, כי ה' יתברך טוב לכל ויותר ממה שהעגל רוצה לינק וכו' (פסחים קיב.), כי הוא יתברך חפץ חסד ורוצה יותר להשפיע לנו כל טוב - להאיר לנו כל השבעים פנים לתורה, רק שצריכין אתערותא דלתתא. והעיקר לצעוק הרבה לה' יתברך עד שיעלו כלליות קולות צעקותיו לבחינת שבעין קלין באמת עד שיזכה לשבר באמת הרע של השבעים עכו"ם שעיקרם הוא תאוה הנ"ל, שעל ידי זה

אם הפלי הוא בשלמות, אזי הוא מקבל את זה לברכה בבחינת הנאמר בבריאת המאורות ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים, ואמרו בזוהר שכתוב 'מארת' חסר וא"ו, להורות על הקליפה שהיא מכסה על הפרי כנ"ל, והיא גם נבראה שם, ולכן זה חסר וא"ו להורות שזה עדיין לא בשלימות כראוי, ומבאר רביה"ק שאם אדם זוכה לתקן את כליו והכלים שהם המוחין שלו הם בשלימות כראוי, אזי הוא לקבל את זה בבחינת מאורות מלא, שזה בשלימות כראוי ולא חסר וא"ו, ואם, חס ושלום, הפלי אינו בשלמות, אזי הוא מקבל בבחינת מארת חסר ואו, ואז זה נהפך לקללה כמו שכתוב (משלי ג) 'מארת ה' בבית רשע'.

וזה הוא 'צדיקים ילכו בם' [וכו'], פי אור הפשוט הבה מלעיל, הוא בבחינת הנקודה שנקראת קמ"ץ כי הוא בחינת קמ"ץ וסתים [-קמוץ וסגור], שהוא אור

הערות

יזכה לשבעים פנים לתורה כנ"ל, כי השבעים פנים הם בחינת שבעים שנים שהם כלל ימי חיי האדם וכנגד זה הם השבעין קלין הנ"ל, על כן צריכין לצעוק השבעין קלין כל ימי חייו שכלולים בשבעים שנה שהם בחינת שבעים פנים וכנ"ל. ליקו"ה (הלי' י"ג הל' ד, יט).

פשוט ואין בו ציור, אך לפי בחינת הפלי המקבלים, הוא בחינת הנקודה שנקראת צירי, שהיא מלשון ציור, שְׁנַצְטִיר האור לפי בחינת הפלי. ומפרש רביה"ק לפי זה את ענין בלעם, שהוא רצה להמשיך קללה על ישראל ח"ו, והוא רצה להמשיך את האור מלמעלה, ולצייר אותו לפי הכלים שלו, שהם בבחינת קללה כנ"ל, ואז כשהאור הוא בבחינת קללה, להשליך את זה על ישראל, אבל הוא לא הצליח בזה, וְעַל כֵּן פָּתִיב בְּבַלְעָם (במדבר כג) 'הִנֵּה בָרַךְ לְקַחְתִּי' ה', בְּקִמְצִי, 'וּבִרְךָ וְלֹא אֲשִׁיבֶנּוּ', בְּצִירִי, פִּי הַקַּב"ה פִּעַל שֶׁאֶפְלוּ הַלְקִיחָה שֶׁהִיא אֵז תְּמִיד

 הערות

ה. הנה ברך לקחתי בקמץ. כי ברך הוא שם דבר של ברכה, ובשורשו בוודאי הכל בבחינת ברכה כי (איכה א) מפי עליון לא תצא הרעות וכו' חס ושלום, שזה בחינת כי (הושע י"ד) ישרים דרכי ה', כי דרכי ה' בוודאי כולם ישרים ונכוחים, רק מחמת שהאור הוא אז עדיין קמץ וסתים, ונצטייר למטה לפי כלי המקבלים, על כן צדיקים ילכו במ וכו' ועל כן היה בלעם רוצה לציירו לפי בחינת הכלי שלו שהוא בחינת קללה, וכשראה שאינו יכול, הבין כי תיכף בשעת לקיחה שהיה עדיין האור בבחינת קמץ וסתים כבר היה גם אז בבחינת ברכה שזה בחינת הנה ברך לקחתי בקמץ, ולפי שהיה בבחינת ברכה גם בשעת לקיחה על כן הוא בבחינת בירך, שפירושו שהקדוש ברוך הוא בעצמו בירך את ישראל, כי אף על פי שאמר הכתוב (דברים י"א) ראה אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה לפניכם דייקא, כי מלפני הקדוש ברוך הוא יוצא אור פשוט ונצטייר רק למטה לפי כלי המקבלים, אבל אז כביכול השם יתברך בעצמו צייר את האור בבחינת ברכה עד שלא היה יכול להתקלקל ולהצטייר להיפוך חס ושלום אפילו על ידי הכלי של בלעם הרשע עד שגם הוא היה מוכרח לברך את ישראל, וזה שכתוב ובירך ולא אשיבנו. פרפראות לחכמה.

בְּבַחֲנֵינָת קָמִיץ וּסְתִים, שֶׁהוּא אֹר פֶּשׁוּט לֵלֵא צִיּוֹר, אֲבֵל אִז הִיא הִיתָה כֹּבֵר בְּבַחֲנֵינָת 'פֶּרֶךְ'. רֵאָיָה לָזָה,

הַעֲרוֹת

ו. הנה ברך לקחתי וברך ולא אשיבנה וכו', אפילו הלקיחה וכו' היא בבחינת בירך. הינו כי מבואר במאמר הנ"ל שאור הבא מלמעלה הוא בבחינת קמיץ וסתים, רק כל אחד כפי הכלי שלו כן זוכה לקבל האור - או להפך חס ושלום. ובמצרים מחמת שהיה עדיין קודם הקץ ולא היו עדיין כדאי לגאל, כי עדיין לא נגמר כליהם בשלמות שיהיו יכולים לקבל האור בבחינת מאורות מלא להגאל על ידי זה, כמו שכתוב (יחזקאל טו, ו) 'ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמיך' וכו', 'בדמיך' - זה בחינת גלות של התאווה הנ"ל שהיא באה מהדמים כנ"ל, כי אף על פי שהיו גדורין מן העריות כנ"ל, אף על פי כן עדיין לא נשלם לגמרי הצירוף שלהם ועדיין לא נשלם כליהם לגמרי שיהיו ראויים לגאל, וכמבואר בכמה מקומות ובפסוקים שעדיין לא היו כדאי לגאל כמו שכתוב (יחזקאל טו, ז) 'ואת ערם ועריה' וכו', כי המצרים נתאחזו מאד בכליהם, כי היו משוקעים בארבעים ותשעה שערי טמאה כמובא, ומחמת זה אם היה נצטייר האור כפי הכלי כנהוג תמיד לא היו יכולים להגאל, כי היה נצטייר חס ושלום להיפך מחמת שהכלי לא היה בשלימות מחמת טומאת מצרים שנתאחזה בהם. וזה היה הנס והפלא הגדול שעשה ה' 'יתברך עמנו אז שה' 'יתברך בעצמו ובכבודו ירד לגאול אותנו כמו שכתוב (שמות יב, יב) 'ועברתי בארץ מצרים' וכו', היינו שלא התנהג עמנו בדרך הטבע, דהיינו כמו שמתנהג תמיד שירד אור פשוט מלמעלה ונצטייר למטה כפי בחינת הכלי של המקבל, רק הפליא חסדו ונפלאותיו עמנו אז והמשיך האור מלמעלה בבחינת ברכה וטובה בבחינת 'הנה ברך לקחתי' הנאמר למעלה - שגם הלקיחה היא בבחינת ברך, וזה היה גם בעת יציאת מצרים, שנצטייר האור למעלה בבחינת ברכה, ועל כן אף על פי שנתאחזו טומאת מצרים בכליהם לא נצטייר האור להיפך חס ושלום, מאחר שירד מלמעלה בבחינת ברכה וטובה - על ידי זה נגאלו, כי זאת ההארה הגדולה שבאה מלמעלה בבחינת ברכה וטובה הכניע טמאת מצרים ונטהרו כליהם על ידי זה ונגאלו. וזהו בחינת אתערותא דלעילא קודם אתערותא דלתתא שהיה ביציאת מצרים כנ"ל כמבואר בכתבים. כי תמיד צריכין לתקן מקודם הכלי שלו - וזה בחינת אתערותא דלתתא, דהיינו על ידי שמקדש ומטהר עצמו, ועל ידי זה מתקן הכלי שלו, וזה בחינת אתערותא דלתתא - ואחר כך יכול לקבל האור היורד מלמעלה שהוא בחינת אתערותא דלעילא, כי אז יכול לצייר האור לטוב וכו' כנ"ל. אבל עכשו בשעת יציאת מצרים לא היה אפשר להתנהג כן, מחמת שהיו המצרים אחוזים מאד בהם, ואם היה ממתין עד

כִּי הוּא הָיָה רוּצָה לְהַצְטִיר לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי שְׁלוֹ ,

הערות

שיטהרו כליהם לגמרי כדי לקבל האור כנ"ל לא היו יכולים ליגאל כלל, כי היו נאחזים בהם מאד, על כן הפליא ה' יתברך עמנו ושדד המערכות והתנהג עמנו שלא כדרך הטבע - והוריד האור העליון בבחינת ברכה מלמעלה, אף על פי שעדיין לא נטהר לגמרי הכלי שלהם, ואדרבא על ידי זה האור הגדול שירד מלמעלה בבחינת ברכה על ידי זה נכנע ונתבטל טומאת מצרים ונטהר הכלי שלהם וזכו לגאולה.

וזהו שאמר אחר כך לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל וכו', ופרש רש"י אפילו כשהם חוטאים לפניו בעברה אינו מדקדק אחריהם וכו', הינו כשישראל חוטאין חס ושלום ואז נתקלקל כליהם על ידי החטא ואז יהיה האור נצטיר ממילא חס ושלום להפך כנ"ל, אבל ה' יתברך אינו מדקדק עם ישראל ועושה עמהם לפני משורת הדין, וכשנכשלים בעברה חס ושלום אזי הוא מוריד האור מלמעלה בבחינת ברכה בבחינת הנה ברך לקחתי, כדי שלא יצטיר האור להפך חס ושלום על ידי שנתקלקל כליהם חס ושלום. וזהו ה' אלקיו עמו וכו' - כי תמיד ה' אלקים עמם ומציר כביכול בעצמו האור בבחינת ברכה. וזהו בחינת ה' אלקים, כי ה' - הוא בחינת אור פשוט, אלקים - הוא בחינת צירי בחינת ציור האור, הינו שה' אלקים עמו, הינו שכביכול הוא בעצמו מציר האור לטובה, כדי שלא יצטיר חס ושלום להפך על ידי קלקול הכלי מחמת שנכשלו באיזה עברה חס ושלום. וזה שאמר אחר כך אל מוציאם ממצרים וכו', ופרש רש"י שאמר לבלק אתה אמרת עם יצא ממצרים - שיצאו מעצמם, אל מוציאם ממצרים - ה' יתברך הוציאם ולא יצאו מעצמם, הינו שבלק אמר שיצאו מעצמם - דהינו כפי תיקון הכלי שלהם היה גאלתם, ועל כן אפשר לדקדק אחריהם ולמצא בהם איזה פגם כדי להתאחו בהם ולקלקל כליהם כדי שיצטיר האור להפך, אבל באמת לא כך הוא, רק אל מוציאם ממצרים - דהינו שה' יתברך בעצמו הוציאם על ידי אתערותא דלעלא בלי אתערותא דלתתא, כי לא המתין שיצטיר האור לפי בחינת הכלי שלהם שהוא בחינת אתערותא דלתתא, רק אל מוציאם ממצרים - שהוא בעצמו ציר האור לטובה והוריד האור מלמעלה בבחינת ברכה כנ"ל בבחינת האור לפי בחינת הכלי שלהם שהוא בחינת לקללם בשום אופן כי אי אפשר לציר האור להפך כנ"ל, בבחינת וברך - ולא אשיבנה כנ"ל. (ליקו"ה הל' פסח הל' ה, ד).

ז. כי הוא היה רוצה להצטייר לפי בחינת הכלי שלו. כי עיקר הכלי נגמר על ידי הפה ששם התגלות המחין בבחינת מפיו דעת ותבונה (משלי ב, ו) - ושם עיקר גמר בחינת הכלי, ועל כן על ידי הפה שהוא בחינת הכלי על ידי זה יכולין לצייר האור כרצונו לטוב או להפך. ליקו"ה (הל' פסח הל' ה, ז).

שְׁהִיא בְּחִינַת קְלָלָה [וְזֶה ה'הִנֵּה בְּרַךְ לְקַחְתִּי, הַיִּינוּ
 שֶׁהוּא רָצָה לְהַמְשִׁיךְ אֶת זֶה בְּבַחֲנֵינָת קַמ"ץ שֶׁהָאֹר עַדִּינָן
 פְּשׁוּט, לֹלָא צִיּוּר], וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהָשִׁיב וּלְהַפּוֹךְ
 וּלְצַרְרָף וּלְהַצְטִייר פְּלָל לְפִי הַכֹּלִים שֶׁל בְּחִינַתוֹ
 הַמְקוּלֶּלֶת, וְזֶה 'וּבְרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנּוּ', וּמִפְּנֵי שְׁהִיָּה
 כָּבֵד בְּשַׁעַת לְקִיחָהּ, הוּא בְּחִינַת 'בְּרַךְ'. וּמִפְּנֵי מָה
 זָכוּ לְזֶה יִשְׂרָאֵל, לְפִי שְׁהָעִיד עֲלֵיהֶם הַפְּתוּב שִׁשְׂרָאֵל
 הֵם בַּקְדוּשָׁת י"ב שְׁבַטִים [הַנ"ל, שֶׁהֵם בְּבַחֲנֵינָת הַמַּלְכוּת
 דְּקְדוּשָׁה, שֶׁהִיא כִּנְגַד הַמַּלְכוּת הַרְשָׁעָה] שֶׁנִּקְרְאוּ 'שְׁבַטֵי
 יְה' ", כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׁוּ חַכְמֵינוּ ז"ל עַל הַפְּסוּק 'חֲנוּךְ

הַעֲרוֹת

ח. שֶׁהָעִיד עֲלֵיהֶם הַכְּתוּב שִׁשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ שְׁבַטֵי יְה'. וְזֶה מוֹבֵן וּמְבוֹאֵר הַיֵּטֵב מֵהַ
 שְׁדִיּיקָא בְּמַסְפֵּר זֶה שֶׁבְּפִרְשַׁת פְּנַחַס כְּתִיב חֲנוּכֵי הַפְּלוּאֵי וְכו' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁמִּי
 מַעֲיֵד עֲלֵיהֶם וְכו' כְּמְבוֹאֵר בְּפָנִים, וְלָמָּה לֹא רִימְזוּ הַכְּתוּב עֲנִין זֶה גַם בְּשָׂאֵר מַסְפְּרִים
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְגַם מֵהוּ עֲנִין שֶׁל שְׁמֵי מַעֲיֵד עֲלֵיהֶם, שֶׁם י"ק דִּיּיקָא בְּחִינַת שְׁבַטֵי י"ק
 עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל.

אך כְּפִי הַנ"ל מוֹבֵן וּמְבוֹאֵר הַיֵּטֵב, כִּי דִיּיקָא שֶׁם י"ק מַעֲיֵד עֲלֵיהֶם, כִּי מִסִּילוּקָא דִּיּוֹדָא
 עַד אֲבָא וְאִימָא, שֶׁהֵם חֲכָמָה וּבִינָה בְּחִינַת הַמוֹחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת י"ה שְׁעִיקָר שְׁלִימוֹת
 כְּלֵי הַמוֹחִין הוּא עַל יְדֵי תִיקוֹן הַבְּרִית, וְעַל כֵּן שֶׁם זֶה מַעֲיֵד עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא פָּגְמוּ כְּלֵיהֶם
 עַל יְדֵי פִגְם הַבְּרִית חֶס וְשִׁלוּם.

וְעַל כֵּן דִּיּיקָא בְּכַאֵן הָעִיד הַכְּתוּב עֲלֵיהֶם עַל זֶה אַחַר שֶׁהִיָּה עֲנִין בְּלֶק וּבְלַעַם, כִּי זֶה הִיָּה
 עִיקָר הָעֲנִין שֶׁל בְּלַעַם הַרְשַׁע יִמַח שְׁמוֹ שֶׁרָצָה לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל חֶס וְשִׁלוּם, עַל יְדֵי
 שִׁיצייר אֶת הָאֹר לְפִי בְּחִינַת הַכְּלֵי הַפְּגוּם שֶׁלוּ, שֶׁהִיָּה מְשׁוּקַע מְאֹד בְּתַאוּוֹת נִיאוּף וּפִגְם
 הַבְּרִית כְּמוֹ שְׁכְּתוּב (בְּמַדְבָּר כ) הַהֶסְכֵּן הַסְּכַנְתִּי, וְכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (סְנֵהֲרִין ק"ה:),

מִשְׁפַּחַת הַחֲנוּכִי' (במדבר כו), ופירשו חז"ל שהקב"ה הוסיף את שמו הינו היוד משמו והה"א משמו לפני ואחרי כל משפחה, להורות כי 'שְׁמִי מֵעִיד עֲלֵיהֶם' שהם קדושים וטהורים, ובדווקא הוסיפו את שְׁמִי יְהוָה לְשֵׁהוּא בְּחִינַת מוֹחִין [כנ"ל], להורות שהם קדושים כראוי, ולכן גם המוחין שלהם כראוי, ולא שייך לקללם, מכיון והכלים שלהם הם כראוי [והם מקבלים את האור הפשוט שנמשך מלמעלה, והם מציירים אותו לברכה], כְּמוֹ שְׁמוּבָא בְּמִדְרָשׁ (שיה"ש רבה ד, יב) שְׁהֶעֱפוּם הָיוּ אוֹמְרִים אִם בְּגוֹפָם הָיוּ מוֹשְׁלִים וְכוּ', לְפִיכֵן הָעִיד הַפְּתוּב עֲלֵיהֶם שהם טהורים, ולכן הכלים שלהם היו שלמים.

הערות

וסבר שגם אצל ישראל הכלים פגומים חס ושלום מגלות מצרים, וכמו שאמרו העכו"ם אם בגופם שלטו וכו', ועל כן יוכל לקלל את ישראל חס ושלום, ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם ויהפוך את הקללה לברכה וכו', כי נצטייר האור תיכף לברכה כנ"ל, וכל זה מחמת שלימות כליהם על ידי תיקון הברית, כי גם במצרים היו גדורים מעריות כמאמר רבותינו ז"ל (ויקרא רבה פר' לב) אחת היתה ופרסמה הכתוב, ועל כן כשהבין זאת בלעם, יעץ את בלק להכשילם בדבר ערוה בכדי לקלקל כליהם, ואף על פי כן לא עלתה בידו, כי רק אותם שנכשלו מתו במגיפה, ותיכף ראה פנחס וקנא קנאת ה' צבאות וכו' ויכפר על בני ישראל ועל כן דייקא אחר המגיפה הזאת כשספרו את ישראל העיד עליהם הכתוב שכליהם שלמים על ידי תיקון הברית וכנ"ל. פרפראות לחכמה.

ט. ז"ל רש"י (על במדבר כו, ה): משפחת החנכי - לפי שהיו האומות מבזין אותם ואומרים מה אלו מתיחסין על שבטיהם, סבורין הם שלא שלטו המצריים באמותיהם, אם בגופם

וְזֶה שְׁפָתוֹב (דברים יא) רֵאָה אָנֹכִי נוֹתֵן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה, 'לְפָנֶיכֶם' דִּיקָא, כִּי לְמַעַלָּה [הוא] בְּבַחֲיַת קָמִץ, שְׁקָמִץ וּסְתִים. אָבֵל לְפָנֶיכֶם לְמַטָּה, נְצִטִיר הָאֹר לְפִי בְּחִינַת הַפְּלִי, שְׁזֵה יִכּוֹל לְהִיּוֹת לְבִרְכָה אוֹ הַהִיפֵךְ ח"ו.

וּבְשָׁבִיל זֶה יַעֲזֵן בְּלַעַם לְבַלֵּק, כְּשֵׁרָאָה שְׁאִינוּ יִכּוֹל לְקַלֵּם, אִזִּי הוּא יַעֲצוֹ לְהַכְשִׁילָם בְּדַבַּר עָרוּה, פְּדִי לְקַלְקֵל כְּלִיָּהֶם, וְאִז הוּא יִכּוֹל לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם קַלְלָה ח"ו:

וְזֶה שְׁפָתָבוּ חֲכָמֵי הַרְפּוּאוֹת, שְׁהִסְרוּם רְפוּאָה לְמַשְׁגָּע, שְׁכִלֵי הַמוֹחִין שְׁלוֹ הַתְּקַלְקְלוֹ, וְזֶה הוּא סְלוּקָא דִּיסוּדָא עַד אָבָא וְאִמָּא, הִינּוּ בְּחִינַת שְׁמֵי מַעֲיֵד עֲלֵיהֶם, שֶׁהוּא שֵׁם י"ה שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹחִין:

וכפי המבואר לעיל שעל ידי האמונה זוכים להנצל ממלכות דסט"א, וזו העצה בשביל לזכות לצייר את האור לברכה, כי על ידי האמונה הק' הוא זוכה להכלל במקום ששם מצוייר האור לברכה, ועל ידי

הערות

היו מושלים קל וחומר בנשותיהם, לפיכך הטיל הקדוש ברוך הוא שמו עליהם, ה"א מצד זה וי"ד מצד זה, לומר, מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם. וזהו הוא שמפורש ע"י דוד (תהלים קכב, ד) שבטי יה עדות לישראל. השם הזה מעיד עליהם לשבטיהם, לפיכך בכולם כתיב החנכי הפלואי.

ליקוטי פרשת בַּק מוהר"ן

זה הוא זוכה להמשיך את האור לברכה, ובפרטות על ידי האמונה בצדיקים הק' שהם בחינת משה רבינו ע"ה, שהם מציירים את האור לטוב כפי כליהם הק' והם ממשיכים על ידי האמונה בהם, הם ממשיכים את האור כשהוא מצוייר לברכה, על המאמינים בהם.

וכעת מבואר כל ענין התורה, כי הצעקות שצריך לצעוק הוא בשביל להמשיך את קדושת האמונה הק' שהיא מכניעה את הסטרא אחרא, ולכן 'מי שבא בגלות הזאת בנסיון כל אחד לפי בחינתו, אזי הוא צריך לצעוק קולות הרבה לשם יתברך כמו היולדת ממש, שצועקת מחמת מרירות כאב חבלי הלדה, כמה וכמה קולות שהם כלולים בשבעים קלין לפחות. כך הוא צריך לצעוק קולות הרבה לשם יתברך, עד שירחם עליו השם יתברך ויזכה להתגבר ולשבר התאוה הזאת', כי על ידי הצעקות הוא זוכה להמשיך את המלכות הק' ^ב שמכניעה את האשה זונה שהיא הקליפה כנ"ל.

אך מחמת שלא כולם זוכים לצעוק כראוי, ולעמוד בנסיון כראוי, לכן צריך להתחזק בקדושת האמונה הק' שהיא העצה של שמע ישראל וברוך שם הנ"ל, שעל ידי זה ועל ידי האמונה בצדיקים, זוכים להמשיך את האור כשהוא מצוייר לברכה ^ג.

כעת יבאר רביה"ק את הלבשת הפסוק שפתח עמו את התורה ויבארו ע"פ המאמר.

וְזֶה פִּירוּשׁ הַפְּסוּק 'בְּקֶרֶב עָלֵי מְרַעִים לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי

הערות

י. ליקו"ע ערך ברית אות לח.

כ. כמו שמשמע לקמן בכת"י רבינו: וכשצועק לאלוקים כמו שכתוב (תהלים מב, ב) 'כן נפשי תערוג אליך [אלוקים]'. ע"כ. ומשמע שזה עיקר התיקון שממשיכים את השם אלוקים שהוא שייך למדת המלכות הק'. וכן מפורש כ"פ בליקו"ה (הל' פסח הל' ה, יא. ובסוף הל' י"ג הל' ד) שעיקר ההכנעה והציור לטוב הוא על ידי קדושת המלכות דקדושה.

ל. ע"פ ליקו"ה הל' ק"ש הל' ד, והל' יין נסך הל' ד.

צָרִי וְאִיבִי לִי הֵמָּה כְּשֶׁלּוֹ וְנִפְלְאוֹ, הֵינּוּ בְּקֶרֶב עָלַי
מְרַעִים' זֶה מוֹרָה עַל הַסְפִירוֹת חֲכָמָה וּבִינָה שֶׁנִּקְרָאִים
תְּרִיזֵי רַעִיזֵי דְלָא מִתְפָּרְשִׁין (זוהר ויקרא ד.), הֵינּוּ הַמּוֹחִיזִין.
וְאֶכֶּלְתָּם, שְׁנֵאמַר עַל הַסְפִירוֹת חֲכָמָה וּבִינָה (שיר השירים
ה) 'אֶכְלוּ רַעִים', הֵינּוּ הַתְּחִזְקוֹתָם שֶׁל הַמוֹחִיזִין, שֶׁהֵם
יְהִיוּ לְכֹלֵי שְׁלָם כְּרֹאוֹי, הוּא עַל יְדֵי בְּשָׂר קִדְּשׁ, שְׁזֵה
קְדוּשַׁת הַבְּרִית הֵינּוּ 'לְאָכֵל' [שֶׁהִתְחַזְקוֹתָם הוּא עַל יְדֵי
אֶת בְּשָׂרֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת סְלוּקָא דִּי סוּדָא, הֵינּוּ
תְּקוּנָה מְגִיעַ עַד הַמּוֹחִיזִין, שֶׁהֵם אָבָא וְאִמָּא] שֶׁהֵם
חֲכָמָה וּבִינָה]. וְהוּא תְּקוּן הַכֹּלְלִי, שֶׁעַל יְדוֹ 'צָרִי
וְאִיבִי לִי הֵמָּה כְּשֶׁלּוֹ וְנִפְלְאוֹ', שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁבַעִים
לְשׁוֹנוֹת, כִּי וּכְשֵׁי שִׁבְרַת הַתְּאֻוָּה הַזֹּאת, מִמֵּילָא
נוֹפְלִים כָּל הַתְּאֻוֹת רַעוֹת:

(זֹאת הַתְּוֹרָה הִיא לְשׁוֹן רַבְּנֵנוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה.
וְאָמַר: שֶׁהִיא סוּד כּוֹנוֹת קִידוּשׁ^מ, וְיִתְבָּאֵר בְּמָקוֹם
אַחַר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם).

הַעֲרוֹת

מ. שהיא סוד כוננות קידוש. וזהו בחינת הקידוש של שבת על כוס יין דיקא - שממשיכין קדושת שבת על ידי היין דיקא, כי קדושת שבת היא בחינת כל השבעים פנים לתורה

עוֹד מְצַאֲתִי מִפְתַּח יַד קִדְשׁ שֶׁל אֲדוֹנָי מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ, זְכוּרֵנוּ
 לְבִרְכָה, מֵעַנִּין הַתּוֹרָה הַזֹּאת, בְּשָׁנוּי לְשׁוֹן קֶצֶת. וְהַנִּיר הָיָה
 קָרוֹעַ חֲצִי, וְמָה שֶׁנִּמְצָא פָּתוּב עַל הַנְּשָׂאָר הָעֵתְקֵתִי. וְזֶהוּ...
 צָפְנֵת פְּעֻנַח דְּמַגְלִין... שְׁבָעִים פָּנִים... תּוֹרָה... סוּד אַחֵר,
 כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי כה) 'וְסוּד אַחֵר אֶל תִּגְלֵךְ כִּי מוּבָא בַּזֵּהר

הערות

שמאירין עיקרם בשבת - שבו נתנה התורה (שבת פו:), כי שבת עיקר כלליות הקדושה של כל השבועים נפשות בית יעקב של כל השבועים אנפין נהירין שהם שבועים פנים לתורה הנ"ל, וזאת הקדושה ממשיכין על ידי כוס יין דיקא, כי אז היין בתכלית הקדושה בבחינת דעת של שבועים זקנים הנ"ל - כי יין עולה שבועים שהוא בחינת שבועים תיבין שבקידוש (תיקו"ז תיקון מז, פד.), כי על ידי קידוש על היין ממשיכין כל השבועים פנים וכו' הנ"ל. ועל כן זווגן של תלמידי חכמים הוא רק משבת לשבת (כתובות סב:), כי אז בשבת נמשך בחינת השבועים פנים הנ"ל שהוא בחינת שבועים נפשות בית יעקב שהוא בחינת קדושת הברית, ואז יוכל להמשיך נשמה קדושה מבחינת שבועים נפשות הנ"ל.

ועיקר הכל תלוי בהתקשרות לצדיקי אמת שכבר זכו לקדושת הברית בתכלית השלמות שאין שלמות אחריו - שעל ידם יכול כל אחד להמשיך על עצמו בחינת קדושת שבת שהיא בחינת קדושת הברית שהיא בחינת שבועים פנים נפשות הנ"ל, ואז דיקא יכול לשתות מעט יין בשבת ויום טוב לשמח נפשו להרחיב דעתו כדי שיוכל להתעורר להרגיש ביותר מתיקות נעימות ערבות קדושת התורה קדושת ישראל שהיא בחינת קדושת שבת שנמשך עלינו בכח הצדיקי אמת הנ"ל, כי באמת יודע כל אחד בנפשו שאין בידו לפי מעשינו להמשיך עלינו קדושת שבת וישראל והתורה כי אם על ידי הצדיקי אמת שכבר קדשו עצמם מכל התאוות - בפרט מהתאוה הנ"ל, והם שמחתנו וקדשתנו - שעל ידם מרחם עלינו ה' יתברך שיוכל להתעורר מעט הטוב שבקרבנו להרגיש קדושת שבת ויום טוב ולשמח בישועתו על ידי שתית יין אז במדה ובמשקל - לזכות שיהיה בבחינת יין המשמח בחינת ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן (תהילים קד, טו) בחינת שבועים פנים וכו' הנ"ל - לזכות על ידי השמחה דקדושה להתדבק בה' יתברך להרגיש ביותר גדולת ה' יתברך וגדולת הצדיקי אמת וגדולת התורה כל חד כפום מה דמשער בלביה.

בתיקונים תיקון לד נו ט) כְּשֶׁמִפְסִיק הַנִּקְדָּה מֵהַדִּלְ"ת שֶׁל אֶחָד, וְהַנִּקְדָּה הִיא אוֹת בְּרִית, אֲזִי נַעֲשֶׂה אַחֵר. הֵינּוּ כְּשֶׁמִּכְנִיס בְּרִיתוֹ בְּזוֹנָה, הַנִּקְרָאת מַלְכוּת הַרְשָׁעָה, הַנִּקְרָא אֶל אַחֵר, אֲבָל מִי שֶׁמִּקְדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ מִזֹּאת הַתְּאֻוָּה, אֲזִי הוּא נִתְקַשֵּׁר בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם א הַנִּקְרָא אֲנִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא ט) 'קְדוֹשִׁים תְּהִיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי, וּבְכָל מְקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גִידר עֲרוּהָ תִמְצָא קְדוּשָׁה (זהר מקץ רד): אֲבָל מֵאֵן דְּגַלִּי עֲרִיז, הֵכִי אִיהוּ אֶתְגַּלִּי בֵּין אֲנוּן עֲרִיז, דְּאֲנוּן אֱלֹקִים אַחֲרִים, תְּקוּנִים (תיקון נו) דָּף צג:

וּבְשִׁבִיל [זֶה] מוּבָא בַּזְהַר (קדושים פד) כִּד חֲזִי רַבִּי שְׁמַעוֹן נָשִׂי שְׁפִירִין, אָמַר: 'אֵל תִּפְנוּ אֶל אֱלִילִים'. כִּי נֶאֱוָף הִיא עֲרִיוֹת, אֱלֹקִים אַחֲרִים, מַלְכוּת הַרְשָׁעָה. וּבְשִׁבִיל זֶה, סִגְלָה לְבַטֵּל הַרְהוּרֵי נֶאֱוָף, לְקָרָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּכְרוּף שֵׁם כְּבוֹד וְכוּ', כְּמוּבָא עַל פְּסוּק: 'וַיִּקְרַב אֶל אָחִיו הַמְדִינִית' וְכוּ' דָּף א:

נִמְצָא שְׁעַקְר הַנְּסִיוֹן וְהַצְרוּף שֶׁמִּנְסִין לְאָדָם, אֵין מִנְסִין אוֹתוֹ אֶלָּא בְּנֶאֱוָף, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשְׁבָּעִים

אָמוֹת, שְׁהִיא כְּלוּלָה מִסּוּד אַחֵר, אֵל אַחֵר. וְכִשְׁצוּעַק
 לְאֱלֹקִים כְּמוֹ שִׁפְתוֹב (תהלים מב) 'בֵּן נִפְשֵׁי תַעֲרַג אֵלַיךְ',
 וְצוּעַק שֶׁבַעֲיִן קָלִין לֹא פָחוֹת, אֲזִי נִפְתַּחֲיִן לוֹ
 סוּדוֹת הַתּוֹרָה, דְּמִטְמָרִין מְגַלִּין לָהּ, וּמוֹלִיד נִפְשֵׁין
 חֲדָתִין. פִּי מוֹלִיד תּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה הִיא כְּלוּלָה
 מִנִּפְשוֹת יִשְׂרָאֵל. וּמְגַלָּה הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, פִּי
 עַד עֲכָשׁוּ הִיְתָה סְתוּמָה בְּקַלְפִּין, פִּי הַקְּלָפָה קָדְמָה
 לְפָרִי. וְיִכּוֹל הַצַּדִּיק לְהוֹרִישׁ בְּתוֹרָתוֹ שֶׁמְחַדֵּשׁ
 נִשְׁמָתֵין חֲדָתִין, לְכָל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי מְקַרְבָּיו
 הַמְּקַשְּׂרִים בְּתוֹרָתוֹ. כְּמוֹבָא בְּהַזְמָר: לְמַעַבְד נִשְׁמָתֵין
 חֲדָתִין בְּתַרְתִּין וּבְתַלְתִּין, הֵינּוּ בְּהַתּוֹרָה הַמְּתַחֲלָת
 בְּבֵית וּמְסִימַת בְּלָמֵד, וּבְתַלְתָּא שֶׁבִשְׂיִן, הֵינּוּ אוֹרֵיתָא

הערות

ג. ויכול הצדיק להוריש בתורתו שמחדש נשמתין חדתין. ולעיל כתיב כי כשמוליד תורה היא כלולה מנפשות ישראל וכו' נראה לעניות דעתי שבתיבות להוריש בתורתו וכו' מרמז למה שכתוב (דברים לג) 'תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב' היינו כנ"ל באות א' כי כל נפש מישראל היא מושרש בעי"ן נפש של בית יעקב, ועי"ן נפש של בית יעקב מושרשים בעי"ן פנים של תורה כו', ואחר כך באות ג' מבאר שיש נשמות של שנים עשר שבטי י"ק ויש נשמתין דערב רב, ורימזו לנו הכתוב כאן שעל ידי התורה שצוה לנו משה - בזה הוריש לנו נשמות קדושות שהם בחינת קהלת יעקב. ואולי שזה רימזו רבותינו ז"ל (סוכה מב.) תינוק היודע לדבר אביו מלמדו פסוק תורה צוה לנו וכו' ופרק ראשון של קריאת שמע, היינו כדי לכלול נשמתו בנשמות של קהלת יעקב וי"ב שבטים וכנ"ל. פּרפּראוֹת לַחֲכָמָה.

תְּלִיתָאָה, הוּא עֶבֶד נְשַׁמְתִּין וְרוּחִין חֲדָתִין. וְהַתּוֹרָה
 זָכָה - נַעֲשֶׂה לוֹ סֵם חַיִּים וְלֹא זָכָה וְכוּ', כִּמּוֹ
 שְׁפָתוֹב וְשַׁמְתָּם וְכוּ', וְכִמּוֹ שְׁפָתוֹב: 'צְדִיקִים יִלְכוּ
 בָם' וְכוּ', לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי שְׁמַקְבֵּל. אֲבָל
 מֵאֲתוֹ לֹא תֵצֵא הַרְעוֹת, כִּמּוֹ שְׁפָתוֹב (אִיכָה ג) 'מִפִּי
 עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא הַרְעוֹת'.

וְהַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה נַעֲשֶׂה אֶצֶל הָאָדָם, כְּפִי הַכְּלִי
 שְׁיֵשׁ לוֹ. כִּמּוֹ שְׁפָתוֹב: 'רְאֵה אֲנֹכִי נוֹתֵן לְפָנֶיכֶם
 בְּרָכָה וְקְלָלָה', 'לְפָנֶיכֶם' דִּיקָא. כִּי מִלְּפָנֵי הַקְּדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא יוֹצֵא אֹר פְּשׁוּט, הֵינּוּ אוֹתִיּוֹת פְּשׁוּטִים,
 וּלְפִי הָאָדָם כֵּן נַעֲשֶׂה הַצְּרוּף. אִם הוּא אָדָם טוֹב,
 נַעֲשֶׂה צְרוּף שֶׁל בְּרָכָה. וְאִם לֹא, לְהַפְךָ. וְזֶה:
 'לְפָנֶיכֶם בְּרָכָה וְקְלָלָה' דִּיקָא, כִּי לְפָנֵי ה' עֲדִין
 אֵין צִיּוֹר לַצְּרוּף הַזֶּה, אִם הוּא בְּרָכָה אִם לֹא.
 וְזֶה שְׁהַתְּמִיָּה אֶת עֲצָמוֹ בְּלַעַם עַל זֶה, הֵנָּה בְּרַךְ
 לְקַחְתִּי וּבְרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבָנָה, בְּרַךְ בְּקִמְצֵן, גַּם לְקַחְתִּי
 מִשְׁמַע בְּרָצוֹנוֹ לְקַח...: